

Kennis in de Kamer

Gebruik van publieke kennis in de politieke
praktijk van de Tweede Kamer

Beeld: Tweede Kamer der Staten-Generaal

Carlijn van Schijndel

4059360 | 6 juli 2019

Bestuur en Beleid | Universiteit Utrecht

Dienst Analyse en Onderzoek | Tweede Kamer

Thomas Schillemans & Rianne Dekker

Universiteit Utrecht

Samenvatting

In de huidige politieke situatie is een spanning ontstaan tussen het gebruik en belang van kennis. Enerzijds wordt er door de politiek geïnvesteerd in kennis van publieke kennisleveranciers en anderzijds worden diezelfde leveranciers door politici bekritiseerd. Publieke kennisleveranciers leveren expliciete kennis, bijvoorbeeld in de vorm van onderzoeksrapporten, aan bij Kamerleden waardoor bijgedragen kan worden aan de uiteindelijke besluitvorming. Daarbij maakt het verschil of en hoe kennis vervolgens in eerste instantie wordt gebruikt. De vraag die in dit onderzoek centraal staat is daarom: "Waarvan zijn de wijzen van kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de Tweede Kamer afhankelijk?"

Drie vormen van kennisgebruik zijn in dit onderzoek onderscheiden. Dit is het directe instrumentele gebruik, het indirecte conceptuele gebruik en de politiek strategische inzet van kennis. Uit het onderzoek komt naar voren dat de eerste twee vormen van gebruik hebben betrekking op hoe en wanneer kennis wordt ingezet, waarbij de derde manier betrekking heeft op de waarom vraag.

Verder blijken zes factoren van invloed te zijn op kennisgebruik. Dit zijn behoefte, houding, communicatie, attitude, partijpositie en verwerkingscapaciteit. Daarbij gaat het in eerste instantie om of kennis wordt gebruikt en vervolgens op welke manier kennis wordt gebruikt. De mate van gebruik wordt met name beïnvloed door onderwerpen op de agenda van de Kamer en de positie waarin een partij zich bevindt. De manieren van gebruik zijn afhankelijk van hoe kennis richting de Kamer gecommuniceerd wordt, formeel of informeel, de politisering van kennisleveranciers en wordt gedomineerd door de spanning tussen de hoeveelheid aan kennis die binnenkomt en de mogelijkheden tot verwerking en gebruik.

In het laatste hoofdstuk zijn concrete aanbevelingen voor de organisatie van de Kamer, kennismakelaars en kennisleveranciers te vinden om de processen van gebruik en daarmee het begin van doorwerking van kennis in de toekomst te kunnen optimaliseren.

Kernwoorden: kennisgebruik, Tweede Kamer, publieke kennisinstellingen, kennisleveranciers, doorwerking.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Samenvatting	2
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding	5
1.2 Doel- en vraagstelling	6
1.3 Wetenschappelijke relevantie	7
1.4 Maatschappelijke relevantie	8
2. Theoretisch perspectief op publiek kennisgebruik in de Kamer	11
2.1 Kennis in de Tweede Kamer	11
2.1.1 Infrastructuur van kennis in de Kamer	11
2.1.2 Publieke kennisleveranciers	12
2.2 Kennisgebruik in het doorwerkingsproces	14
2.2.1 Begripsbepaling doorwerking	14
2.2.2 Processen van doorwerking	15
2.2.3 Instrumenteel, conceptueel en politiek-strategisch kennisgebruik	16
2.2.4 Rationele, politieke en culturele benadering	17
2.2.5 BACKTO-model	19
2.3 Conceptueel model	22
3. Methodologie	24
3.1 Onderzoeksstrategie	24
3.2 Casuselectie	25
3.3 Contentanalyse	26
3.4 Interviews	28
3.5 Betrouwbaarheid	30
3.6 Validiteit	30
3.6.1 Interne validiteit	30
3.6.2 Externe validiteit	31
4. Bevindingen van kennisgebruik in de politieke praktijk	33
4.1 Kwantitatieve bevindingen kennisgebruik	33
4.1.1. Kennisgebruik in de praktijk	33
4.1.2 Timing	35
4.1.3. Partijpositie	37
4.1.4 Deelconclusie kwantitatieve analyse	39
4.2 Kwalitatieve bevindingen klimaat	40
4.2.1. Communicatie	40
4.2.2 Timing	42
4.2.3 Behoefte	43
4.2.4 Verwerkingscapaciteit	45
4.2.5 Attitude	45
4.2.6 Partijpositie	47
4.3 Kwalitatieve bevindingen verkeersveiligheid	48

4.3.1 Communicatie	48
4.3.2 Timing	50
4.3.3 Behoeftte	51
4.3.4 Verwerkingscapaciteit	52
4.3.5 Attitude	53
4.3.6 Partijpositie	54
5. Vergelijkende analyse resultaten	56
5.1 Communicatie	56
5.2 Timing	57
5.3 Behoeftte	58
5.4 Verwerkingscapaciteit	58
5.5 Attitude	59
5.6 Partijpositie	60
5.7 Deelconclusie aard kennisgebruik	61
6. Conclusies en aanbevelingen	63
6.1 Beantwoording hoofd- en deelvragen	63
6.2 Reflecties op het onderzoek	66
6.3 Aanbevelingen	68
7. Referentielijst	70
Bijlage 1 - Publieke kennisleveranciers	76
Bijlage 2 - Geselecteerde Kamerstukken	79
Bijlage 3 - Codering	81
Bijlage 4 - Interviews	83
Bijlage 5 - Kwantitatieve analyse	86
Bijlage 6 - Codeboom interviews	90

1. Inleiding

"Politiek is geen probleemmanagement, maar een risicovol beslissen op basis van een door visie gecompenseerd gebrek aan informatie." (Schinkel, 2014).

1.1. Aanleiding

Kennis staat in de Tweede Kamer onder druk. De opkomst van nepnieuws en de discussies over wat waarheden zijn spelen daarin een rol. Voorbeelden hiervan zijn de opkomst van het begrip "klimaatontkenners" en verkiezingsdebatten waarin verschillende politici onwaarheden verkondigen (NRC, 2019). Ook de instanties die de onderzoeken aanleveren krijgen het zwaar te verduren. Voorbeelden daarvan zijn de kritiek op de hoge mate van ambtelijke inmenging in de onderzoeken die worden uitgevoerd bij het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en de twijfels over onderzoeksresultaten van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) door het gebruik van oude cijfers (Adriaanse, 2019; Winterman, 2019).

Deze discussies doen de vraag rijzen hoe in de Tweede Kamer kennis van publieke kennisleveranciers wordt gebruikt. Publieke kennisleveranciers zijn door de overheid gefinancierde instanties die wetenschappelijke kennis aanleveren, aan zowel publieke als private instanties, en daarmee op kennis gebaseerde diensten verlenen (Koens, Chiong Meza, Faasse en de Jonge, 2016, p. 5). Het belang van de vraag naar het gebruik van kennis afkomstig van deze leveranciers is groot, omdat de Kamer een belangrijke positie inneemt in de besluitvorming in Nederland en in deze leveranciers investeert. De Kamer is belast met de taak om de regering te controleren, kan initiatieven indienen en is mede-wetgever. Besluitvorming in Nederland is mede afhankelijk van hoe in de Kamer met deze zaken wordt omgegaan en hoe kennis daarbij ingezet wordt.

Het gebruiken van kennis kan bijdragen aan het verbeteren van besluiten. Kennis draagt bij aan beter overwogen beleids- en besluitvorming (Derksen en Ephraim, 2013). Rationaliteit en relevantie van argumenten kan worden verhoogd door middel van het gebruik van onderzoek (Funtowicz, Goorden, Grin en Leroy, 2007, p. 74). Ook kan de kennis bijdragen aan verantwoording over besluiten en het vormen van een mening (Gerritsen en Lemmens, 2017, p. 4). Besluiten op basis van kennis kunnen inzichtelijk maken waar deze besluiten op gebaseerd zijn.

Echter, volledig besluiten op basis van kennis kan leiden tot een technocratie; een staat die bestuurd wordt door en op basis van experts (Derksen en Ephraim, 2013). Goede besluitvorming is een combinatie van wat we weten en wat mensen, in dit geval de inwoners van Nederland, willen (Derksen en Ephraim, 2013, p. 152). Maar door de

discussies die zijn opgelaaid omtrent kennis, lijkt wat we willen en weten steeds meer in elkaar over te lopen. Het is daarom niet alleen van belang om te weten *of* kennis wordt ingezet, maar ook *hoe*. “De kracht van democratie is te leren en via een open dialoog over problemen, ideeën en argumenten tot de best mogelijke oplossingen te komen.”, aldus Enthoven (2012, p. 172).

Dit onderzoek analyseert hoe kennis van verschillende leveranciers gebruikt wordt en op welke manieren de kennis ingezet wordt door leden van de Tweede Kamer. Dit draagt bij aan inzicht in de meerwaarde van de kennis van publieke kennisleveranciers. Daarnaast verheldert dit onderzoek de basis van beslissingen in de huidige democratie. De Tweede Kamer speelt, met haar cruciale controlerende- en wetgevende mogelijkheden, een belangrijke rol in hoe kennis wordt gebruikt en daarmee op de besluitvorming. Dit onderzoek neemt daarom het gebruik van kennis in de Kamer onder de loep, en schijnt daarmee een licht op de doorwerking van publieke kennis in de politieke praktijk.

1.2 Doel- en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in het gebruik van kennis van publieke kennisleveranciers in de Kamer. In dit onderzoek draait het met name om welke factoren het gebruik van kennis beïnvloeden en op welke manieren kennis vervolgens gebruikt wordt in de Tweede Kamer. Deze inzichten zijn daarnaast een eerste stap in onderzoek naar een breder proces van doorwerking. Door dit onderzoek kunnen zowel de publieke kennisleveranciers, als de medewerkers van de Kamer en geïnteresseerden beter inspelen op deze processen. Dat brengt dit onderzoek tot de volgende onderzoeksvraag:

Waarvan zijn de wijzen van kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de Tweede Kamer afhankelijk?

De hoofdvraag is beantwoord door middel van deelvragen. De vragen zijn opgesplitst in theoretische en empirische deelvragen. De theoretische vragen zijn behandeld aan de hand van de bestaande literatuur over kennisgebruik en doorwerking. De theoretische vragen gaan in op de begripsbepalingen van kennis en publieke kennisleveranciers. Daarnaast is kennisgebruik in de Tweede Kamer binnen de relevante processen van doorwerking geplaatst. Door de bril van deze theorieën zijn de empirische vragen behandeld. De empirische vragen hebben betrekking op hoe verscheidene factoren manieren van kennisgebruik in de politieke praktijk kunnen beïnvloeden. Daarbij is eerst de vraag gesteld hoe de factoren bijdragen aan de benutting van kennis, omdat dit een vereiste is voor de manier waarop kennis gebruikt kan worden.

Theoretische deelvragen

- Wat wordt verstaan onder kennis en het gebruik daarvan?
- Wat wordt verstaan onder publieke kennisleveranciers en welke zijn er?
- Welke factoren kunnen gebruik van kennis in de Kamer beïnvloeden?

Empirische deelvragen

- Welke factoren dragen bij aan de mate van kennisgebruik in de Tweede Kamer?
- Op welke wijzen gebruiken Kamerleden kennis van publieke kennisleveranciers?
- Hoe beïnvloeden die factoren de verschillende vormen van kennisgebruik?

1.3 Wetenschappelijke relevantie

De noodzaak van onderzoek naar kennisgebruik werd al in 1973 genoemd (Leeuw, 1991, p. 73). De interesse in het gebruik van kennis in besluitvorming en beleid werd gewekt door het gat tussen de verwachtingen en opvattingen van kennisleverancier en de gebruiker (Bekkers, Fenger, Homburg en Putters, 2004, p. 1). In het verleden bestond voornamelijk het idee, dat kennis rationeel werd gebruikt. Later ontdekten onderzoekers dat de praktijk genuanceerder ligt. Conceptuele en selectieve vormen van kennisgebruik werden hierdoor onderdeel van onderzoek naar kennisgebruik (Hoppe, 2005, p. 203).

De theorieën rondom kennisgebruik werden ontwikkeld om te onderzoeken hoe kennis werd gebruikt voor beleid. Maar kennisgebruik vindt in de politiek ook weerslag in het huidig en toekomstig beleid. Beleid en politiek zijn namelijk nauw met elkaar verbonden. Politiek is "de strijd om beleid" volgens Van de Graaf en Hoppe (1996, p. 20). Beleid is volgens deze auteurs ook pas "beleid" wanneer het subject onderdeel van politieke oordelen is geweest. De doelen in het beleid komen voort uit de belangen en de wil die gevormd worden door de politiek (Van de Graaf en Hoppe, 1996, p. 45). Daarnaast is het in een democratie is het belangrijk, voor zowel beleidsmakers als burgers, om inzicht te hebben in de totstandkoming van beleid (Hoppe, 2005). Gezien beleid en politiek met elkaar verbonden zijn, is het van (democratisch) belang om de rol van kennis in de politiek te onderzoeken. Dit belang wordt versterkt door de financiering van publieke kennisleveranciers door de overheid.

Zoals eerder aangegeven is kennisgebruik een onderdeel van de processen van doorwerking van kennis, hoewel deze begrippen meermaals door elkaar heen gebruikt worden. Zo wordt kennisgebruik afzonderlijk benaderd, maar kan het ook worden meegenomen in de definitie van het begrip doorwerking. Onderzoeken naar doorwerking zijn daardoor zeer relevant voor het onderzoek naar kennisgebruik en onderzoeken naar kennisgebruik relevant voor onderzoeken naar doorwerking.

Inmiddels zijn er in Nederland meerdere onderzoeken naar doorwerking van verschillende soorten van kennis, advies en onderzoek verricht. Voorbeelden hiervan zijn

doorwerking van provinciale en gemeentelijke rekenkamers, en de doorwerking van adviesraden (Putters et al., 2004; Bekkers et al., 2004; Mark et al., 2011). Deze onderzoeken zijn voornamelijk gericht op één soort kennisbron.

Voorgaande onderzoeken richtten zich daarnaast voornamelijk op de zendende partij in plaats van op de ontvangende partij(en). Terwijl juist die ontvangende partijen de kennis daadwerkelijk kunnen gebruiken. Een onderzoek dat de focus op de gebruiker legt is uitgevoerd door Ter Borgt (2005). Het betreft hier onderzoek naar kennisgebruik door gemeentebestuurders. Dit onderzoek is ook gericht op één soort onderzoek. Een algemener onderzoek naar kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de politieke praktijk, in dit geval van de Tweede Kamer, ontbreekt. "Het merendeel van de literatuur is ook Anglo-Amerikaans en kan niet zomaar geëxtrapoleerd worden naar landen met een ander politiek systeem. Het ontbreekt vooral aan empirisch onderzoek." (Smet, 2013, p. 1). Dit onderzoek is een begin om dit gebrek aan empirisch onderzoek op te vullen.

Eerder onderzoek van Enthoven (2011), over de informatierelatie tussen de politiek en ambtenaren verwerft nuttige inzichten in de politieke praktijk van de Tweede Kamer. De vragen hoe en waarom publieke kennis in de politiek wordt gebruikt worden in dit onderzoek van Enthoven (2011) niet beantwoord. Dit empirisch onderzoek gaat wel in op deze vragen. Hierdoor kan de rol van publieke kennisleveranciers in de politieke praktijk verduidelijkt worden. Daarnaast draagt dit onderzoek bij aan inzichten van invloeden op kennisgebruik door de ontvangende partijen en hoe dit in verhouding staat tot verschillende manieren van kennisgebruik. Dit is belangrijk voor de (democratische) processen van besluitvorming en de (democratische) rechtvaardiging van de investeringen in publieke kennis.

1.4 Maatschappelijke relevantie

Naast erkenning van het belang van kennisgebruik in de wetenschap, zijn er maatschappelijke ontwikkelingen gaande welke het belang van onderzoek naar kennisgebruik vergroten.

In de huidige maatschappij is het onderscheid tussen "echte" informatie en desinformatie moeilijk te onderscheiden. De verspreiding van nepnieuws kan van invloed zijn op de meningsvorming van burgers en daarmee de democratie. Eén op de drie Nederlanders weet tegenwoordig niet meer wat als waarheid beschouwd kan worden (Kanne en Driessen, 2017, p. 6). De politiek kan hierin een belangrijke rol spelen, zowel door hieraan bij te dragen als zich hiertegen af te zetten.

Daarnaast is sinds 2001 het populisme in opkomst. De wil van het volk speelt in het populisme de hoofdrol (Vossen, 2012). In het verleden stelde Weingart (1999) dat tussen beleid en kennis sinds 1945 een ontwikkeling gaande is waarin de politiek

verwetenschappelijkt en de wetenschap meer politiseert. Heden ten dage lijkt dit niet meer op te gaan. In Europa heersen volgens Schmidt spanningen tussen "politiek zonder beleid" en "beleid zonder politiek" (in Bickerton en Accetti, 2017, p. 188). Populisme kan daarbij leiden tot opportunisme, waarbij beleid slechts gebaseerd wordt op electorale motieven (Vossen, 2012, p. 31). De term "*post-truth politics*" werd in het jaar 2016 nog uitgeroepen tot woord van het jaar door het Engelse woordenboek Oxford Dictionaries (Leijendekker, 2016). Dit is het bedrijven van politiek, waarbij de publieke opinie belangrijker is dan de 'waarheid' en de meningen daardoor de 'waarheid' gaan bepalen (Rose, 2017, p. 556). Ontwikkelingen die de verwachtingen scheppen dat kennis een kleinere rol gaat spelen, omdat ook in Nederland het populisme meer draagvlak lijkt te krijgen. De ontwikkeling van *post-truth politics* lijkt zich breder te verspreiden dan alleen via het populisme. Discussies rondom de 'waarheid' van kennis worden gevoerd door politici, en ook in de media breed uitgemeten. Zoals in de inleiding vermeld zijn voorbeelden hiervan de klimaatontkenners, verkondigde onwaarheden in politieke debatten en discussies rondom onafhankelijkheid van onderzoek bij kennisinstellingen.

Toch wordt er door de politiek veel geld geïnvesteerd in kennis. Er is een groot aantal publieke kennisinstellingen, die de beleidsmakers en politici van kennis voorzien. Deze investering wekt de verwachting dat in de politiek kennis nog steeds belangrijk wordt geacht. Mede dankzij deze investeringen dragen publieke kennisleveranciers bij aan de ontwikkeling van beleid. De meerwaarde van deze instellingen is onder andere afhankelijk van de mate en manieren van gebruik van de kennis van deze organisaties.

In de maatschappelijke meerwaarde van de instellingen is nog weinig inzicht en er ontbreekt een eenduidig beleidskader (Koens et al., 2016, p. 6). Daarnaast wordt op het proces van informatiegebruik weinig gereflecteerd door Kamerleden (Enthoven, 2011, p. 44). Het gebruik van deze kennis in de controlerende taak van de Tweede Kamer is van invloed op de processen van doorwerking en de besluitvorming in Nederland. De vraag is nu hoe die kennis wordt ingezet door Kamerleden. Dit onderzoek draagt daarom bij aan een interpretatieve weergave van de manier waarop politici in de praktijk omgaan met kennis. Dit kan inzichten bieden in het debat rondom waarheden.

1.5 Leeswijzer

Dit onderzoek bestaat uit een totaal van zeven hoofdstukken. Hoofdstuk twee beslaat het theoretisch onderdeel, waarin antwoord is gegeven op de theoretische deelvragen van dit onderzoek. In hoofdstuk drie is de methode van onderzoek uiteengezet. In hoofdstuk vier staat de beschrijving van de resultaten centraal, waarna in hoofdstuk vijf de vergelijkende analyse aan bod komt. Hoofdstuk zes bevat de conclusie, waarin antwoord op de hoofd- en empirische deelvragen wordt gegeven. Aansluitend is een

bronnenlijst en een zestal bijlagen toegevoegd ter ondersteuning van de verwijzingen, de methode en de analyse.

2. Theoretisch perspectief op publiek kennisgebruik in de Kamer

"Het is natuurlijk wel een fundamentele vraag: Hoe kan je met die grote hoeveelheid beschikbare informatie je Kamerlidmaatschap goed vervullen?" - Van Hijum, voormalig politicus CDA (Enthoven, 2011, p. 44).

2.1 Kennis in de Tweede Kamer

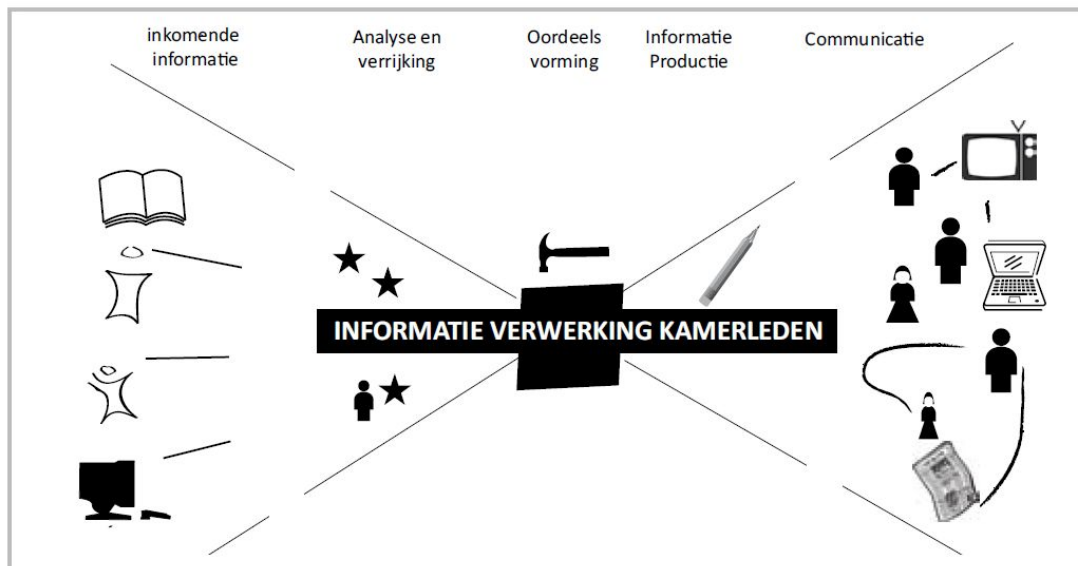
Dit onderzoek is gericht op kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de Tweede Kamer. Voordat ingegaan kan worden op de processen van kennisgebruik, behoeven de termen kennis en publieke kennisleveranciers uitleg. Daarna is een algemeen beeld geschetst van kennisverwerking bij Kamerleden.

2.1.1 Infrastructuur van kennis in de Kamer

De Tweede Kamer is geen eenduidig begrip. Enthoven (2011) omschrijft vijf typering van de Tweede Kamer. De Kamer kan gezien worden als een politieke arena, waarin door fracties gestreden wordt om de stem van kiezers. Daarnaast is het een optelling van sectorale deelbelangen, waar onderlinge samenwerking voor belangenbehartiging plaatsvindt. Ook kan de Kamer gezien worden als een strijd tussen 150 afzonderlijke politici. Verder kan de Kamer nog als geheel gepresenteerd worden of verdeeld worden tussen oppositie- en coalitiepartijen (Enthoven, 2011, p. 24). Met de Tweede Kamer wordt in dit onderzoek het geheel aan partijen bedoeld dat vertegenwoordigd is in de Tweede Kamer. Voor deze benadering is gekozen omdat Kamerleden over het algemeen spreken en stemmen namens de partij, de zogeheten "fractiediscipline".

De politieke partijen krijgen via verschillende kanalen kennis binnen. Kennis bestaat uit feiten waar duiding aan is gegeven (Derksen en Ephraïm, 2013, p. 22). Kennis is op te splitsen in expliciete en impliciete kennis. Impliciete kennis betreft de door Kamerleden opgedane kennis, op basis van ervaringen. Een politicus kan bijvoorbeeld kritiek leveren op zaken omdat deze in het verleden niet hebben gewerkt, zonder hierbij te verwijzen naar een kennisbron. Expliciete kennis betreft informatie uit wetenschappelijk onderzoek, aangereikt door kennisleveranciers (Derksen en Ephraïm, 2013, p. 27). Voorbeelden van expliciete kennis zijn: onderzoeken, rapporten en adviezen die door kennisinstellingen zijn uitgebracht. Deze expliciete kennis is herleidbaar en daardoor meetbaar, in tegenstelling tot impliciete kennis. Om die reden is in dit onderzoek kennis gedefinieerd als expliciete kennis.

De kennis die bij Kamerleden binnenkomt verloopt over het algemeen via een bepaald proces. Hierbij geldt dat dit niet altijd exact op deze manier verloopt, maar dat grofweg gesteld kan worden dat dit de gang van zaken is. Dit proces begint bij de inkomende kennis, waarna er door Kamerleden naar gekeken wordt. Daarna wordt er een oordeel geveld over de kennis en wordt er vervolgens gekeken naar hoe deze kennis verwerkt kan worden. Tot slot wordt er gecommuniceerd door middel van of op basis van de kennis. De figuur hieronder geeft een weergave van dit kennisproces bij Kamerleden.

Figuur 1: Proces van informatieverwerking door Kamerleden (Enthoven, 2011, p.44).

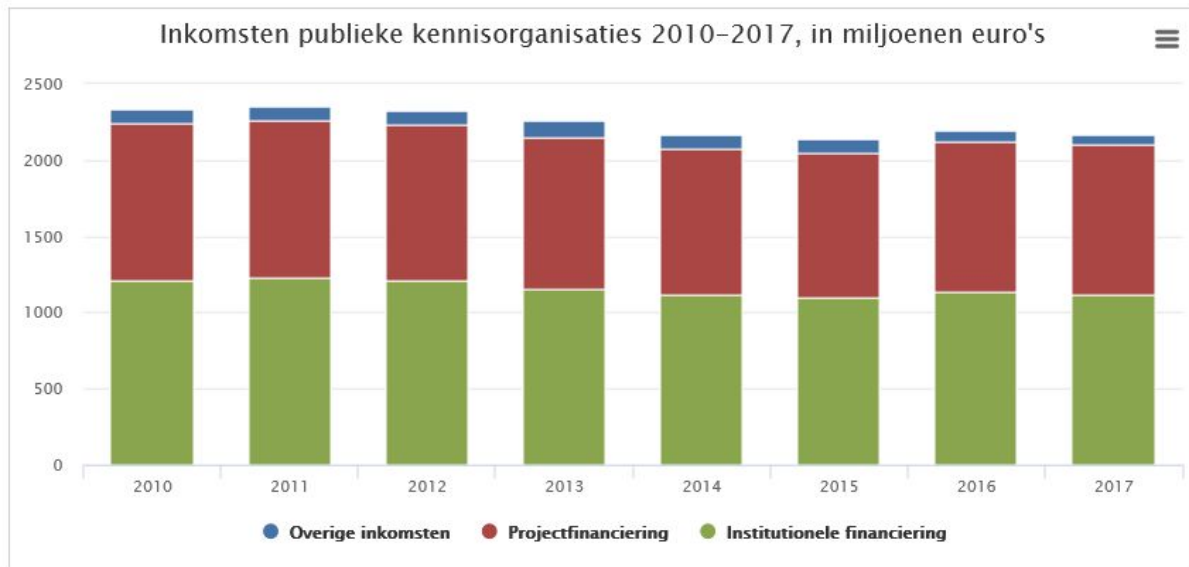
2.1.2 Publieke kennisleveranciers

Kennisleveranciers van expliciete kennis zijn onder andere universiteiten, hogescholen, planbureaus, supranationale-, landelijke-, regionale- en tijdelijke instanties (Speelman en Maas, 2010). De kennis die binnenkomt bij de Kamerleden kan bijvoorbeeld afkomstig zijn van de onderzoeksdienst, departementen, de media of maatschappelijke organisaties (Enthoven, 2011, p. 45).

De expliciete kennis wordt aangeleverd door kennisleveranciers. Voor het begrip leveranciers is gekozen, omdat dit onderzoek niet alleen betrekking heeft op instellingen waarvan kennis leveren de hoofdtaak is. Binnen deze kennisleveranciers kan het onderscheid gemaakt worden tussen (semi-)publieke en private instellingen. De publieke kennisleveranciers nemen een aparte rol in binnen de organisatie van de Kamer. Het zijn organisaties die binnen het publieke domein vallen en bijdragen aan de wetenschappelijke kennis in Nederland. Voorbeelden zijn het KNMI, het CBS en de planbureaus. Deze instellingen behoren niet tot de academische onderzoeksomgeving,

en vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister (Koens et al., 2016, p. 6). In bijlage 1 is een totaaloverzicht te vinden van deze publieke kennisleveranciers.

De financiering komt deels vanuit de overheid, en de instellingen leggen hier verantwoording aan af. Daarnaast wordt verantwoording afgelegd aan *stakeholders* (Koens et al., 2016, p. 3). De afbeelding hieronder geeft een overzicht van de inkomsten van publieke instellingen weer (Koens, 2018).

Figuur 2: Inkomsten publieke kennisorganisaties (Koens, 2018).

De institutionele financiering is afkomstig van de Rijksoverheid en de projectfinanciering kan zowel van de overheid als een private partij afkomstig zijn. Belangrijk is dat het hier kennisleveranciers betreft, die als hoofdtaak het leveren van kennis hebben. In dit onderzoek zijn, zoals gesteld, ook de publieke kennisleveranciers meegenomen waarvan het leveren van kennis een neventaak is, zoals voor de adviesraden en inspecties geldt.

De publieke kennisleveranciers hebben drie taken, namelijk een calamiteitenfunctie, het opvullen van gaten in marktwerking en het bieden van een kennisbasis ten behoeve van het oplossen van maatschappelijke problemen (Koens et al., 2016, p. 5). De instellingen dragen op deze manier bij aan het beleid binnen de overheid en de besluitvorming in het algemeen.

2.2 Kennisgebruik in het doorwerkingsproces

In dit onderdeel is de theorie rondom kennisgebruik in het perspectief van doorwerking geplaatst. Dit heeft als reden dat in de literatuur de begrippen door elkaar heen gebruikt worden. Allereerst is doorwerking nader gedefinieerd en kennisgebruik in dit proces geplaatst. Vervolgens zijn drie vormen van gebruik uiteen gezet. Deze drie vormen zijn in relatie gebracht tot de politieke, culturele en rationele benadering van besluitvorming. Daarna is het BACKTO-model van Hoekstra uitgelegd, die de beïnvloedende factoren van kennisgebruik en doorwerking introduceren. Tot slot komt de theorie samen in een conceptueel model.

2.2.1 Begripsbepaling doorwerking

Kennisgebruik en doorwerking zijn twee begrippen die soms los van elkaar, maar ook door elkaar heen worden gebruikt. In het laatste geval is gebruik van kennis een vorm van doorwerking. Naast deze begrippen zijn in eerdere onderzoeken de termen cruciale koppeling (Hupe en Van der Meer, 2006), invloed (Henry en Mark, 2003) en benutting en gebruik (Korsten, Van der Meer en Schutgens, 2012) gehanteerd. Over de begrippen en de factoren die van invloed zijn op kennisgebruik en doorwerking ontbreekt consensus in de literatuur (Bekkers et al, 2004, p. 12).

Volgens onderzoek naar doorwerking van de gemeentelijke en provinciale Rekenkamers heeft doorwerking van kennis plaatsgevonden wanneer de aanbevelingen van de leverancier (deels) zijn overgenomen (Van der Mark, Oostdijk, Beerepoot en Heins, 2011, p. 3). "De effecten die optreden ten gevolge van aanbevelingen" is de definitie van doorwerking die door Bekkers et al. wordt gegeven (2004, p. 6). Beide definities lijken eenvoudig, maar blijken in de praktijk vaag. De eerste definitie roept al snel de vraag op wanneer iets is overgenomen en door wie. De tweede definitie roept daarnaast de vraag op wat er wordt verstaan onder "de effecten", omdat dit enorm breed kan zijn. Niet voor niets concludeerde Bekkers et al. (2004, p. 5) dat doorwerking moeilijk af te bakenen en te definiëren is.

Binnen de verschillende termen en definities kunnen twee aspecten onderscheiden worden. Dit zijn het gebruik van de kennis en de invloed die de kennis in de praktijk van de besluitvorming heeft. Het onderdeel "werking" in de term doorwerking veronderstelt daarnaast dat doorwerking een proces is. Doorwerking is daarom in dit onderzoek als volgt gedefinieerd: een proces waarin kennis gebruikt wordt door relevante actoren, waardoor beïnvloeding van de besluitvorming in lijn met (delen van) die kennis plaatsvindt. Doorwerking is altijd afhankelijk van het gebruik van de kennis en de besluiten die worden genomen.

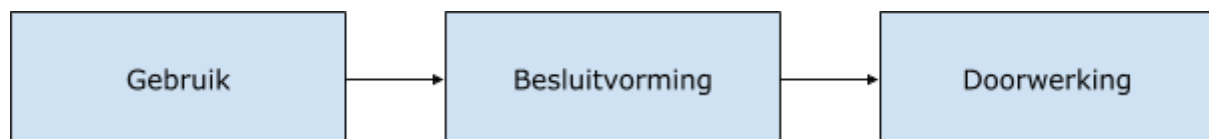
Idealiter was dit onderzoek gericht op het gehele proces van doorwerking in de politieke praktijk van de Tweede Kamer. De onderdelen van doorwerking, kennisgebruik en besluitvorming, zijn echter zo omvangrijk dat een keuze gemaakt moest worden. Gekozen is voor het onderdeel kennisgebruik, omdat het een noodzakelijke eerste stap is voor doorwerking plaats kan vinden en hier nog geen algemeen inzicht in is.

2.2.2 Processen van doorwerking

De processen van doorwerking zijn op meerdere manieren omschreven. Putters et al. vergelijken doorwerking met een vliegtuiglanding (2004, p. 17). Doorwerking is daarbij afhankelijk van de manier waarop kennis landt na het de wereld in te hebben gestuurd. Bij de landing zijn verschillende actoren en factoren betrokken die kunnen bijdragen aan hoe de landing van de kennis uiteindelijk plaatsvindt. De belangrijkste processen van deze landing vinden plaats voor de landing. Factoren van buitenaf kunnen de landing beïnvloeden maar ook de actoren kunnen een duidelijke richting geven (Putters et al., 2004, p. 17). Oftewel: doorwerking van kennis is in grote mate afhankelijk van de gebruikers van kennis en de omstandigheden daaromheen.

In eerder onderzoek is onderscheid gemaakt tussen zes fasen van doorwerking van kennis (Knott en Wildavsky, 1980). Dit zijn de fasen overdracht van het onderzoek (1), de cognitieve fase (2), de referentiefase (3), de inspanningsfase (4), de fase van beïnvloeding (5) en de laatste fase van toepassing van het onderzoek (6). In fase één wordt het onderzoek geleverd. In fase twee gaat het erom dat het gelezen en begrepen wordt. De derde fase houdt in dat er naar het onderzoek gerefereerd wordt. Vervolgens gaat de vierde fase over dat er in het professionele veld inspanningen worden geleverd om kennis over te nemen uit het onderzoek. De vijfde fase houdt in dat er invloed is uitgeoefend op de besluitvorming door middel van het onderzoek. De laatste fase, de zesde, is dat de resultaten ook in de praktijk worden toegepast (Knott en Wildavsky, 1980).

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVR) gaf een eenvoudigere weergave van het proces van doorwerking, bestaand uit het gebruik, de besluitvorming en uiteindelijk doorwerking. Dit model is te zien in figuur 3.

Figuur 3: Proces van doorwerking (NVR, 2014).

Verschillende fasen van doorwerking worden ook door Etienne Lemmens (2014) besproken, en worden in zijn model in drieën gesplitst. Het proces van doorwerking

bestaat volgens Lemmens uit voorwerking, werking en doorwerking. Dit proces lijkt sterk op de weergave van de NVRR, maar heeft als toevoeging een element van voorwerking. Voorwerking behelst het op de agenda zetten van kennis. Daarna kan werking en doorwerking plaatsvinden. Met werking wordt bedoeld het gebruiken, bijvoorbeeld het overnemen van aanbevelingen, van de geleverde kennis. Doorwerking houdt in dit geval in dat op de lange termijn verandering zijn ontstaan door de kennis (Lemmens, 2014).

De benamingen van de processen die Lemmens (2014) benoemt zijn verwarrend en behoeven veel uitleg. Het aspect van voorwerking in de vorm van agendering is daarentegen wel een nuttige toevoeging aan de procesbeschrijving van de NVRR. Een duidelijke omschrijving van het proces van doorwerking kan daarom als volgt worden neergezet: agendering → gebruik → besluitvorming → doorwerking. De focus van dit onderzoek ligt op het onderdeel van gebruik. In dat gebruik komen de nuances van Knott en Wildavsky (1980) naar voren, in de vorm van fase twee tot en met vier. Enthoven (2011) heeft dit kennisproces al eerder gespecificeerd naar de situatie van Kamerleden, zoals besproken onder 3.1. De analyse, het oordeel, de verwerking en de communicatie van de kennis zullen daarom deel uitmaken van dit onderzoek naar kennisgebruik als onderdeel van doorwerking.

2.2.3 Instrumenteel, conceptueel en politiek-strategisch kennisgebruik

Naast de processen van het gebruik, kan ook de aard van het gebruik van de kennis verschillen. In het verleden gingen onderzoekers uit van een lineaire functie van kennisgebruik. Het vrijkomen van nieuwe kennis zou direct leiden tot een actie, tot een verandering (Larsen, 1980, p. 424). Dit noemt men een instrumentele manier van kennisgebruik (Landry, Amara en Lamari, 2001). Hierna is er nuance aangebracht in het gebruik van kennis door naast de instrumenteel gebruik, conceptuele en symbolische vormen van kennisgebruik in onderzoeken toe te voegen (Landry, Amara en Lamari, 2001, p. 336).

Instrumenteel gebruik is een vorm van direct gebruik van kennis. Wanneer kennis instrumenteel wordt gebruikt, houdt dat in dat kennis direct toegepast wordt. Dat houdt in dat onderzoek resulteert in het ondernemen van actie door gebruikers van de kennis, waarbij de actie ook gebaseerd is op basis van die kennis. Wanneer je dat betreft op doorwerking, is er sprake van instrumentele doorwerking wanneer beslissingen die worden genomen direct zijn terug te voeren naar de geleverde kennis. Eén onderzoek leidt bij instrumenteel gebruik al tot veranderingen (Landry, Amara en Lamari, 2001; Bekkers et al., 2004). Deze veranderingen zijn snel waarneembaar, omdat het gebruik direct is.

De tweede vorm van kennisgebruik is conceptueel kennisgebruik. In geval van conceptueel gebruik verandert het onderzoek de ideeën, benaderingen en/of opvattingen

van de doelgroep. Het verschil met instrumenteel gebruik, is dat de kennis niet directe verandering van handelen tot gevolg heeft. Conceptueel gebruik is een indirecte vorm van doorwerking. Doordat gebruik indirect plaatsvindt, is het niet direct zichtbaar. Deze vorm van gebruik kent een sluimerend verloop. Dit sluimerende, conceptuele kennisgebruik kan zorgen voor veranderingen rondom de besluitvorming, maar kan uiteindelijk ook leiden tot veranderingen in de besluitvorming. (Korsten, Van der Meer en Schutgens, 2012, p. 10; (Landry, Amara en Lamari, 2001; Bekkers et al., 2004).

De derde vorm, symbolisch gebruik, houdt in dat kennis gebruikt wordt ter bevestiging of benadrukking van de al bestaande kijk op zaken door de gebruiker. (Landry, Amara en Lamari, 2001). Symbolisch gebruik vindt plaats om politieke doelen te kunnen behalen door middel van kennis. Deze vorm van kennisgebruik is net zoals bij conceptueel gebruik indirect. Symbolisch gebruik wordt door Bekkers et al. (2004) ook wel "politiek-strategisch gebruik" genoemd. In dit onderzoek wordt de term politiek-strategisch gehanteerd, omdat dit een verhelderende term is voor deze manier van gebruik. De drie vormen van gebruik kunnen ook tegelijkertijd plaatsvinden en sluiten elkaar dus niet uit.

2.2.4 Rationele, politieke en culturele benadering

De drie vormen van kennisgebruik gaan hand in hand met drie belangrijke benaderingen van besluitvorming. Besluitvormingsprocessen kunnen rationeel, politiek of cultureel benaderd worden. In dit geval betreft het proces de uitvoering van de controlerende- en wetgevende taak door Kamerleden. Uit de drie benaderingen van deze processen kunnen verschillende soorten van doorwerking voortvloeien (Bekkers et al., 2004). Hieronder volgt een uitleg van de rationele, politieke en culturele benadering en hoe deze zich verhouden tot doorwerking. Deze benaderingen geven slechts een indicatie van hoe kennisgebruik en besluitvorming samenhangen en de uiteindelijke doorwerking kunnen beïnvloeden.

Rationele benadering

Bij een rationele benadering wordt uitgegaan van lineaire werkingen van kennis en politiek. Dit houdt in dat wanneer kennis vrijkomt deze in de politiek wordt meegenomen in de besluitvorming. Met de gegevens die de gebruiker tot zijn/haar beschikking heeft, wordt volgens het rationele model een kosten-batenanalyse gemaakt door de partijen. Op basis van die analyse zal, in dit geval de Tweede Kamer, de controlerende- en wetgevende taken uitvoeren. Een rationeel model gaat uit van causaliteit, dus oorzaak- en gevolgrelaties van bestaande overzichtelijke doelen en middelen om deze doelen te bereiken (Allison en Zelikow, 1999). Kennis geeft in deze benadering een objectieve weergave van de overwegingen die de kennis biedt, door het in kaart brengen van

alternatieven (Bekkers, 2004, p. 13). De rationele benadering sluit aan bij instrumenteel gebruik van kennis. Nieuwe kennis leidt direct tot acties en daarmee tot directe doorwerking.

Culturele benadering

Hoe kennis in wordt gezet binnen de besluitvorming hangt af van de culturele setting waarin de kennis binnenkomt, in dit geval de Tweede Kamer. Hierbij is belangrijk welke interne gewoontes er in een organisatie zijn ontstaan (De Kool, 2007; Allison en Zelikow, 1999). De cultuur geeft betekenis aan de kennis. Daarnaast kunnen politici betekenis geven aan de kennis door de manier waarop zij kennis gebruiken in de Kamer (De Kool, 2007, p.38). De cultuur wordt bepaald door onderlinge relaties en hoe er met elkaar gecommuniceerd wordt. Doorwerking van kennis is daarmee afhankelijk van de sociale situatie waarin de Kamerleden opereren. De besluitvorming is volgens de culturele benadering vooral afhankelijk van de indirecte vormen van kennisgebruik. Dit sluit aan bij het conceptuele model van kennisgebruik. Kennis kan, afhankelijk van de cultuur, zorgen voor veranderingen in ideeën en/of opvatting. Kennis zet niet direct aan tot actie in de besluitvorming, maar is een inspirator. (Bekkers et al., 2004).

Politieke benadering

In de politieke benadering zijn handelingen resultaat van onderhandelingen en conflicten. In tegenstelling tot de rationele benadering staat kennisgebruik niet los van de politiek, maar is het onderdeel van een onderhandelingspel. Welke actoren met welke belangen meedoen in zo'n onderhandelingspel heeft in de politieke benadering effect op de besluitvorming en daarmee de doorwerking van kennis. Het doel van het gebruiken van kennis is politiek en wordt ingezet voor de realisatie van een politiek voordeel. (Allison en Zelikow, 1999; Bekkers et al., 2004). Het inzetten van kennis voor de realisatie van een politiek voordeel sluit aan bij de politiek-strategische vorm van kennisgebruik. Kennis is "munitie" voor de Kamerleden (De Kool, 2007, p. 46). Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat een deel van de binnengekomen kennis doorwerkt, wanneer alleen dat deel het standpunt van de partij bevestigt. Ook kan het voorkomen dat vernieuwende inzichten aan de kant worden geschoven.

Figuur 4: Vormen van kennisgebruik en benaderingen van besluitvorming.

2.2.5 BACKTO-model

Kennisgebruik is een ambigu proces, met verscheidene factoren die van invloed kunnen zijn (Derksen en Ephraim, 2013; Bekkers, 2013). Deze factoren zijn samengevat in het BACKTO-model (Hoekstra, 2013). Dit model wordt in dit onderzoek gebruikt, omdat het een opsomming van de invloedsfactoren omvat, opgesteld vanuit de literatuur over benutting van kennis. De auteur hanteert zelf de term doorwerking, maar gebruikt daarvoor de definitie "het gebruik van (wetenschappelijke) kennis in beleidsprocessen" (Hoekstra, 2013, p. 2). De letters van het BACKTO-model staan voor de factoren die van invloed kunnen zijn op kennisgebruik, gebaseerd op de literatuur van met name Bekkers et al. (2004) en ervaring (Hoekstra, 2013). De zes factoren zijn: Behoefte, Attitude, Communicatie, Kwaliteit, Timing en Onderwerp (Hoekstra, 2013, p. 5). De eerste drie factoren in het model gaan uit van de doelgroep van de kennis, de laatste drie van de onderzoekende instelling. Dit onderzoek kijkt naar het perspectief van de Tweede Kamer en er is daarom ook bij de drie laatste factoren vanuit de doelgroep geredeneerd. Dit is mogelijk omdat doorwerking deels voort kan komen uit een wederzijdse relatie tussen kennisleverancier en de Tweede Kamer, in plaats van eenrichtingsverkeer. Daarnaast is uiteindelijk het oordeel van de gebruiker bepalend de invloed van de factoren op het daadwerkelijke gebruik van kennis.

Kennisbehoefte

Gebruik van kennis kan afhankelijk zijn van de behoefte aan de geleverde kennis. Het gaat er in dat geval om dat er meer kennisgebruik zal plaatsvinden, wanneer er meer behoefte is aan kennis. In dit onderzoek gaat het om de behoefte van Kamerleden aan deze kennis. Een onderscheid in behoefte kan gemaakt worden op de al bestaande

behoefte aan kennis en de door kennis voortgebrachte behoefte aan kennis (Hoekstra, 2013, p. 5)

Attitude ten opzichte van kennis(leveranciers)

Het betreft hier de houding ten opzichte van onderzoek. Deze houding kan gecreëerd worden door een positieve, danwel negatieve houding ten opzichte van wetenschap, een instantie of een bepaald rapport (Hoekstra, 2013, p. 6). Een voorbeeld hiervan is de opmerking van CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt, naar aanleiding van de ophef rondom verouderde voorspellingen van het Planbureau voor de Leefomgeving: "Dat dit model geheim wordt gehouden klopt niet en is niet wetenschappelijk." (Winterman, 2019). De houding van Kamerleden ten opzichte van de publieke kennisinstellingen zou het gebruik van kennis van de geleverde onderzoek kunnen beïnvloeden. Daarnaast zou het zo kunnen zijn dat er een negatieve of positieve houding is ten opzichte van wetenschap, waardoor kennis anders of in meer of mindere mate kan worden ingezet.

Communicatie

Vanuit het model betreft de communicatie de manier waarop kennisleveranciers de resultaten van het onderzoek communiceren richting de doelgroep. Dit kan zowel over de opmaak gaan als de presentatie van de resultaten (Hoekstra, 2013, p. 6). "Voor de doorwerking van inzichten in beleid, lijkt mondelinge communicatie vrijwel altijd doorslaggevend te zijn." aldus Enthoven (2012, p. 31). Tussen kennisgebruik en kennisproductie zitten de zogeheten grensstructuren. Dit is de bemiddelende structuur tussen gebruik en productie. Dit tussengebied wordt ook wel de dialoog tussen kennis en beleid genoemd (Verbeek, Entzinger en Scholten, 2015, p. 4). In dit geval betreft het de dialoog tussen kennis en de politiek. Deze dialoog is overigens niet eenzijdig, maar werkt beiden kanten op. Zowel de onderzoekende instanties als de politici kunnen elkaar beïnvloeden. (Verbeek, Entzinger en Scholten, 2015, p. 4). Binnen de dialoog worden ook de grenzen bepaald over wat wel als wetenschappelijk wordt bestempeld en wat niet (Verbeek, Entzinger en Scholten, 2015, p. 5). Daarnaast kan de houding of de behoefte van de politicus binnen deze dialoog bepaald worden. Daarnaast kunnen andere partijen de dialoog beïnvloeden, dit zijn de zogeheten grenswerkers of kennismakelaars. In dit onderzoek wordt gekeken naar het onderdeel communicatie tussen kennisleverancier en Kamerlid vanuit de beoordeling daarvan door het Kamerlid, omdat zij uiteindelijk de gebruiker van kennis (kunnen) zijn.

Kwaliteit van het onderzoek

De methodologische kwaliteit van een onderzoek kan de mate en vorm van kennisgebruik bepalen (Hoekstra, 2013, p. 6). De kwaliteit van onderzoeken is niet

beoordeeld in dit onderzoek ervan uitgaande dat van publieke kennisleveranciers enige kwaliteit mag worden verwacht. Het kwaliteitsoordeel van Kamerleden ten opzichte van kennis en kennisleveranciers is wel relevant, maar kan geschaard worden onder de factor *attitude*.

Timing van het onderzoek

Het moment dat de resultaten de Kamerleden bereiken kan bepalend zijn. Publicatie op het juiste moment kan volgens het BACKTO-model bijdragen aan de mate van doorwerking (Hoekstra, 2013, p. 7). In het geval van de Kamer kan bij timing gekeken worden naar de vergadercyclus en de verkiezingen. De vergadercyclus kan relevant zijn, omdat specifieke onderwerpen worden behandeld en kennis voor een overleg op de agenda kan belanden. Daarnaast kan politisering een rol spelen. Uit onderzoek van Jennings en Hall (2011, p. 257) komt naar voren dat hoe minder gepolitiseerd het terrein is, hoe meer kennisgebruik zichtbaar wordt. Maar politisering kan ook een ander effect teweeg brengen: "Als een rapport veel stof doet opwaaien, kan een rapport zo politiek gevoelig worden dat een zakelijke behandeling ervan niet meer mogelijk is." (Hoekstra, 2013, p. 8). Het is daarom interessant om te kijken of verkiezingen relevant zijn voor kennisgebruik, omdat de gehele situatie van de Kamer in dat geval politiseert.

Onderwerp van onderzoek

Ook het onderwerp van onderzoek kan van invloed zijn op kennisgebruik. Grofweg zijn politieke onderwerpen in te delen in vier categorieën, weergegeven in figuur 5. De "tembaarheid" van het onderwerp is afhankelijk van de overeenstemming betreffende de normen en waarden en de overeenstemming omtrent de zekerheid over kennis (Van de Graaf en Hoppe, 1996, p. 48). Onderwerpen met een lage mate van overeenstemming op beide terreinen zijn vaak *wicked problems* (Benschop, 2017, p. 3). Op basis van de theorie over politisering zou dat betekenen dat er minder kennis wordt gebruikt bij "ongetemde politieke problemen", dan bij "getemde problemen".

		Zekerheid van kennis	
		Groot	Klein
Consensus over maatstaven	Groot	Getemde problemen	(on-)tembare wetenschappelijke problemen
	Klein	(on-)tembare ethische problemen	Ongetemde politieke problemen

Figuur 5: Soorten beleidsproblemen (Van de Graaf en Hoppe, 1996, p. 48).

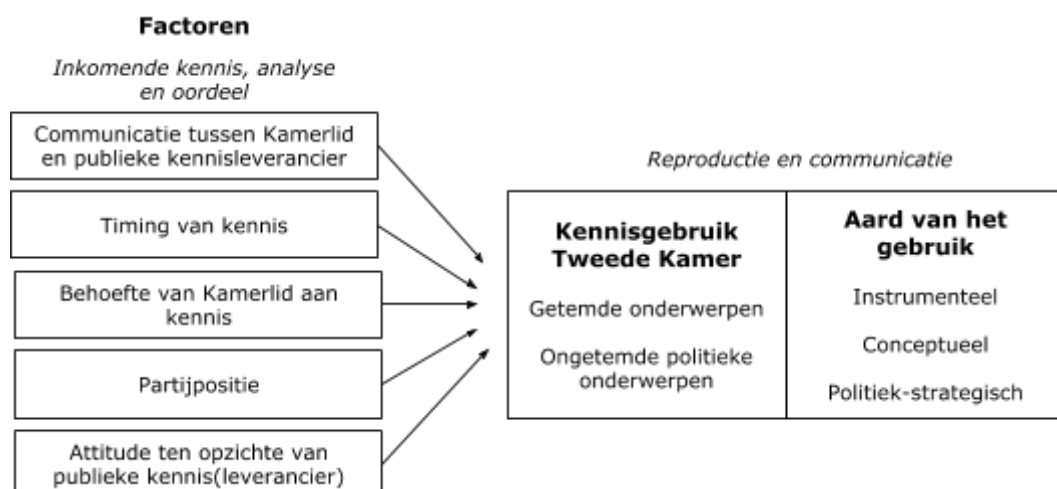
Partijpositie

Tot slot een factor die niet wordt genoemd in het model van Hoekstra (2013). De positie waarin een politieke partij zich bevindt kan relevant zijn voor het gebruiken van kennis. In de politiek kan het principe "*Where you stand depends on where you sit*" gelden (Putters, Brandsen, Cardoso Ribeiro, Dijkshoorn en Van de Donk, 2004, p. 18). Een onderscheid wordt in dit onderzoek gemaakt tussen coalitie- en oppositiepartijen. Coalitiepartijen hebben meer toegang tot informatie dan oppositiepartijen (Enthoven, 2011, p. 465). Officieel heeft de regering de taak te besturen, waar de Kamer hen controleert. In de praktijk kan er sprake zijn van "strategisch monisme", waarbij de regering en coalitiefracties strategische afspraken maken en daardoor deels meeregeren in plaats van onafhankelijk controleren (De Lange, Nehmelman en De Jong, 2017, p. 7).

Onder partijpositie kan ook het onderscheid tussen links en rechts vallen. Hier gaat echter de problematiek mee gepaard, dat het onduidelijk is hoe het verschil tussen links en rechts aangeduid kan worden. Een eenduidig antwoord daarop ontbreekt. Zo wordt het verschil gebaseerd op de hoeveelheid economische interventies van de overheid wenselijk zijn of wordt het verschil gebaseerd op culturele dan wel ethische kwesties (Hakhverdian en Schakel, 2017, p. 31). Om subjectiviteit te mijden, is ervoor gekozen dit onderscheid in dit onderzoek niet te maken.

2.3 Conceptueel model

De theorieën met betrekking tot kennisgebruik in de politieke praktijk zijn samengevoegd in een conceptueel model, te zien in figuur 6. Allereerst zijn de vijf factoren die van invloed kunnen zijn op de mate en manier van kennisgebruik, zoals onder 2.2.5 vermeld, in het model geplaatst. Deze factoren vallen binnen de eerste drie fasen van het kennisproces van Kamerleden, zoals opgesteld door Enthoven (2011, p.44) en vermeld onder 2.1.1. De kennis waar het om gaat is kennis afkomstig van publieke kennisleveranciers, zoals bedoeld onder 2.1.2. In dit onderzoek is het gebruik van kennis binnen twee soorten onderwerpen geanalyseerd, namelijk getemde onderwerpen en ongetemde politieke onderwerpen. Hierom zijn deze twee onderwerpen toegevoegd onder het gebruik van kennis in de Tweede Kamer. Het gebruik komt vervolgens tot uiting op een instrumentele, conceptuele en/of politiek-strategische manier, zoals besproken onder 2.2.3. Samen vormen zij de laatste twee fasen van het kennisproces, namelijk de reproductie en communicatie van kennis. Wanneer kennis gebruikt wordt kan besluitvorming op basis van kennis ontstaan en vervolgens doorwerking plaatsvinden. Dit onderzoek is gefocust op kennisgebruik en daarom zijn besluitvorming en doorwerking niet opgenomen in het conceptueel model.

Figuur 6: Conceptueel model kennisgebruik in de Tweede Kamer.

3. Methodologie

3.1 Onderzoeksstrategie

De geformuleerde onderzoeksvragen zijn beantwoord door middel van een kwantitatieve en een kwalitatieve analyse. De onderzoeksmethoden die hiervoor zijn gebruikt, zijn een kwantitatieve contentanalyse en kwalitatieve semi-gestructureerde interviews binnen twee casussen. Een combinatie van onderzoeksmethoden kan voor een vollediger beeld van kennisgebruik zorgen. De kwantitatieve analyse geeft een algemeen beeld van kennisgebruik in de Kamer. De aard van het kennisgebruik is niet zichtbaar in deze analyse. Uit de manier waarop kennis gebruikt wordt in het debat kan niet verondersteld worden of er gesproken kan worden van politiek-strategisch of conceptueel gebruik, zonder subjectief te werk te gaan. De kwantitatieve analyse geeft daarom alleen inzicht in de mate van kennisgebruik.

De nuance van de aard van kennisgebruik is onderzocht door een kwalitatieve analyse. De kwantitatieve analyse heeft betrekking op de communicatie van de kennis in de Kamer. De kwalitatieve analyse heeft betrekking op de communicatie van kennis, maar ook de vier processen die daaraan voorafgaan, namelijk: de binnenkomst, de analyse, het oordeel en de verwerking (Enthoven, 2011, p. 44). Er ontstaat door deze combinatie inzicht in de praktijk achter de schermen (interviews) en voor de schermen (contentanalyse). De verdeling per deelvraag is als volgt:

Deelvragen	Methode
Welke factoren dragen bij aan de mate van kennisgebruik in de Tweede Kamer?	Contentanalyse Interviews
Op welke wijzen gebruiken Kamerleden kennis van publieke kennisleveranciers?	Contentanalyse Interviews
Hoe beïnvloeden factoren de verschillende vormen van kennisgebruik?	Interviews

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode Rutte III, vanaf het begin van de Kabinetsperiode tot en met het begin van dit onderzoek in maart 2019. Hiervoor is gekozen, omdat de verhoudingen binnen de commissies en fracties in deze periode ongeveer gelijk blijven. Daarnaast kunnen de geïnterviewden geen reflecties geven op het verleden. De politieke praktijk verandert namelijk snel en ook de deelnemers binnen deze praktijk kunnen elkaar snel afwisselen. Verder is het, gezien de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek, interessant om de hedendaagse politieke praktijk van

kennisgebruik weer te kunnen geven. De volgende onderdelen uit dit hoofdstuk zullen uitgebreider ingaan op de methodologische keuzes die zijn gemaakt.

3.2 Casusselectie

De onderzoeksvraag is gericht op het gebruik van kennis in de gehele Tweede Kamer. Een totale dekking van kennisgebruik door Kamerleden is door de hoeveelheid aan debatten, verslagen en onderwerpen onmogelijk. Dit onderzoek behelst daarom twee casussen. Dit maakt een meer gedetailleerde analyse van doorwerking van kennis mogelijk. Casussen kunnen op verschillende manieren gekozen worden. In dit geval is een selectie gemaakt op grond van twee meest afwijkende casussen (Flyvbjerg, 2006, p. 230). Een keuze voor een doorsnee casus levert namelijk niet altijd de meeste hoeveelheid informatie op in een onderzoek. Afwijkende casussen activeren over het algemeen meer personen en meer fundamentele beginselen in de betreffende situatie, dan algemene casussen (Flyvbjerg, 2006, p. 229).

Op basis van theorie van Van de Graaf en Hoppe (1996) is een selectie gemaakt van twee afwijkende onderwerpen. De selectie op basis van onderwerpen is gemaakt, omdat kennisgebruik altijd binnen een bepaald onderwerp plaatsvindt. Kennisgebruik kan afhankelijk zijn van de mate van politisering van een beleidsterrein (Jennings en Hall, 2011, p. 257). Uitgangspunt van de keuze uit de twee onderwerpen zijn de "tembaarheid" van de thema's, zoals bedoeld in het onder 2.2.5 besproken model van Van de Graaf en Hoppe (1996, p. 48). Hieruit zijn de volgende twee onderwerpen voortgekomen:

Ongetemd politiek onderwerp: Klimaat. Over dit type onderwerpen is vaak hevige discussie, omdat er weinig tot geen consensus bestaat over oorzaken, gevolgen, normen en waarden (Korsten, 2016, p. 5). Een opmerking in de debatten over klimaat, illustreert het gebrek aan consensus: "Het is een groot misverstand dat hier grote consensus over is in de wetenschap. Dat is al vaak genoeg aangetoond." (Kamerstukken II, 30 196, p. 5).

Getemd onderwerp: Verkeersveiligheid. Dit type onderwerp is vaak minder complex, mede doordat oorzaak en gevolg veelal zichtbaar zijn (Benschop, 2017, p.3).

Voor beide onderwerpen geldt dat deze in meerdere commissies terug kunnen komen. Tussen de verschillende commissies kan overlap bestaan met betrekking tot de onderwerpen. In dit onderzoek zijn overleggen uit twee commissies geanalyseerd. Dit zijn de commissies waarbij de onderwerpen verkeersveiligheid en klimaat hoofdonderwerp zijn. Het onderwerp klimaat is onderzocht binnen de commissie

Economische Zaken en Klimaat. Verkeersveiligheid is onderzocht binnen de commissie Infrastructuur en Waterstaat.

3.3 Contentanalyse

Het in kaart brengen van hoe kennis wordt ingezet is gedaan op basis van een analyse van de verslagen van de algemene overleggen van de commissies uit de Tweede Kamer. Hiervoor is gekozen, omdat in algemene overleggen van de commissies de inhoud uitgebreid wordt besproken. Volgens een medewerker van de Tweede Kamer ligt er vaak minder druk op deze overleggen, omdat ze minder vaak in bijvoorbeeld de media uitgelicht worden. De commissies zijn volgens de website van de Tweede Kamer de "ruggengraat van het werk in de Tweede Kamer", en geven daarom een goed beeld van wat er in de Kamer speelt.¹

De contentanalyse geeft een vereenvoudigde weergave van kennisgebruik in de praktijk. De contentanalyse kan geen recht doen aan de aard van het gebruik. De analyse van de algemene overleggen geeft een beeld van de factoren die van invloed kunnen zijn op kennisgebruik en de mate van kennisgebruik. Hierbij zijn de factoren timing, partijpositie en het gebruik van publieke kennis per onderwerp onderzocht. De factoren communicatie, behoefte en attitude zijn niet waarneembaar in de documenten en worden daarom niet in de contentanalyse meegenomen.

De uitspraken in de algemene overleggen zijn door de Kamer uitgewerkt, waardoor de tekst kan worden geanalyseerd. In totaal zijn er 32 algemene overleggen geanalyseerd. De stukken zijn geselecteerd op basis van het meer dan eens voorkomen van de trefwoorden klimaat en verkeersveiligheid. Bij beide onderwerpen is ervoor gekozen om de verslagen van debatten afkomstig uit één commissie per onderwerp te analyseren. Een overzicht van de geanalyseerde overleggen is te vinden in bijlage 2. Het verwerken van de gegevens is gebeurd in SPSS. De operationalisering van de begrippen staat in onderstaande figuur. De uitwerking van het coderingssysteem is te vinden in bijlage 3.

Factor	Contentanalyse	SPSS
Timing	Datum van gebruik van kennis Gebruik van kennis binnen en buiten verkiezingsperioden	<i>Kruistabel per onderwerp</i> <i>Shapiro-Wilk test</i> <i>Mann-Whitney U toets</i>

¹

<https://www.tweedekamer.nl/de-tweede-kamer-vergadert/commissies-ruggengraat-va-n-het-werk-de-tweede-kamer>

Partijpositie	Kennisgebruik per partij	<i>Frequenties</i>
	Kennisgebruik per coalitie- of oppositiepartij	<i>Shapiro-Wilk test</i> <i>Rangteken-toets van</i> <i>Wilcoxon</i>
		<i>Kruistabel per onderwerp</i> <i>Chikwadraattoets</i> <i>Phi-coëfficiënt</i>
Kennisgebruik	Contentanalyse	SPSS
Gebruik van kennis over klimaat en verkeersveiligheid	Data van een publieke kennisleverancier wordt genoemd door een Kamerlid	<i>Frequenties</i>
	De aanbeveling(en) van de kennisleverancier worden herhaald of onderstreept door een Kamerlid	<i>Gemiddelden per onderwerp</i>

Figuur 7: Operationalisering en methode contentanalyse.

Het gebruik van kennis is aan de hand van frequenties aangegeven. Hierbij kan geen vergelijking gemaakt worden tussen het wel en niet gebruiken van aangeleverde kennis, omdat er alleen inzicht is in wanneer Kamerleden wel refereren aan kennis. Indien aan kennis gerefereerd wordt, wordt daar in de praktijk geen naam van het rapport bij genoemd. Daarom is gekeken naar welke leverancier werd gerefereerd.

De contentanalyse bevat nominale en ratio meetniveaus. De nominale variabelen gaan over het onderwerp van gebruik en de periode waarin het gebruikt wordt. Dit zijn variabelen zonder waarde in cijfers. De ratio variabelen gaan over het aantal keren kennisgebruik. Dit zijn ratio variabelen, omdat er een absoluut nulpunt is waarbij het getal nul betekent dat er door niemand kennis van publieke kennisleveranciers is gebruikt in het algemene overleg.

Wanneer beide variabelen nominaal zijn, is de Chikwadraattoets vereist om significantie tussen de variabelen te meten. De associatie is significant, wanneer $p < .05$ (Bryman, 2012, p. 348). Niet in elk vergelijking tussen nominale variabelen was de toets geschikt in deze analyse. Dit komt doordat vaak meer waarden lager zijn dan vijf en deze daardoor niet voldeden aan de voorwaarden voor de toets, waardoor deze niet meer betrouwbaar is. Indien mogelijk, zijn groepen gemaakt om dit te verhelpen. Wanneer de verzamelde gegevens niet volstonden voor het meten van een significant verschil, zijn kruis- en frequentietabellen weergegeven. Voor die gevallen geldt dat niet inzichtelijk gemaakt kan worden of het verschil in gebruik op toeval berust. Hier vloeit een beschrijvende analyse en visualisatie van de hoeveelheden kennisgebruik in de huidige kabinetsperiode uit voort. Wanneer er een significant verschil uit de Chikwadraattoets kwam, is de samenhang daartussen gemeten. Dit kan door middel van

de Phi-coëfficiënt, in geval van het gebruik van een 2x2 tabel (Bryman, 2012, p. 340). Voor deze toets geldt, dat 0 geen effect aantoont. Hoe verder van de nul, zowel in de min of de plus, hoe groter het effect is.

Voor de vragen met ratio meetniveaus, zoals het aantal keren gebruik van kennis, is eerst de normaalverdeling getest. Dit heeft als reden dat er een klein aantal overleggen is geanalyseerd. Om diezelfde reden is de Shapiro-Wilk test toegepast. Deze test is betrouwbaar voor kleinere steekproeven. Indien $p < .05$, is de data niet normaal verdeeld. Op basis daarvan is bepaald welke toets gebruikt diende te worden. In geval van een gepaarde meting is de Rangteken-toets van Wilcoxon gebruikt en bij onafhankelijke metingen de Mann-Whitney U toets (Greasley, 2007, p. 88). Ook hier geldt dat de uitkomst van de toetsen significant zijn wanneer $p < .05$ is (Greasley, 2007, p.99).

3.4 Interviews

Zoals uit de theorie naar voren komt kunnen meerdere factoren van invloed zijn op kennisgebruik. De uiteindelijke doorwerking van kennis is een ambigu proces (Derksen en Ephraim, 2013; Bekkers, 2013). Meerdere factoren zijn nauwelijks tot niet zichtbaar aan de hand van de contentanalyse. Kennisgebruik is mensenwerk, waardoor een contentanalyse niet volledig recht kan doen aan de overwegingen en factoren die leiden tot de verschillende manieren van gebruik. Interviews zijn cruciaal om meer inzicht te krijgen in kennisgebruik. De beschrijvende contentanalyse wordt daarom verrijkt en aangevuld door interviews met tien respondenten, die dicht op het proces van kennisgebruik staan. De interviews zijn gehouden met de fractiemedewerkers van politieke partijen en kenniscoördinatoren.

Er is gekozen voor interviews met fractiemedewerkers, omdat zij verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke ondersteuning van Kamerleden. Deze medewerkers staan daardoor dicht op het proces van kennisgebruik. De fractiemedewerkers zijn geselecteerd op basis van grootte en partijpositie. In totaal zijn de vijf van de grootste coalitie- en oppositiepartijen geselecteerd. Hiervoor is gekozen omdat zij samen honderd zetels in de Tweede Kamer vullen, wat tweederde van het totaal is. Zoals in paragraaf 4.5 is gesteld, kan het uitmaken of een fractie deel uitmaakt van een coalitie- of oppositiepartij. Vandaar dat de verdeling tussen fracties ook op dit punt is gemaakt. Hierdoor kan een representatief beeld geschetst worden van kennisgebruik in de politieke praktijk.

De interviews zijn gehouden met de medewerkers van de Kamerleden binnen de commissie Economische Zaken en Klimaat en de commissie Infrastructuur en Waterstaat, omdat zij verantwoordelijk zijn voor de geselecteerde casuïstiek. In totaal zijn zes van de geïnterviewden verantwoordelijk voor klimaat en drie van de

geïnterviewden verantwoordelijk voor verkeersveiligheid. Hiervan is één respondent verantwoordelijk voor beiden. Daarnaast is er in een interview ook een Kamerlid aangesproken. Daarbij zijn twee verantwoordelijke kenniscoördinatoren van de commissies geïnterviewd. De interviews met kenniscoördinatoren zijn van belang voor dit onderzoek, omdat zij geen politieke doelen nastreven en daarmee een onpartijdige weergave van de praktijk kunnen tonen.

De gehouden interviews zijn semi-gestructureerd. Het gebruik van semi-gestructureerde interviews laat ruimte vrij voor onderbelichte of niet belichte (ambigue) factoren van doorwerking, welke eigen zijn aan doorwerking en de politieke omgeving in de Tweede Kamer. Zoals eerder aangegeven is kennisgebruik mensenwerk, waardoor een gestructureerd interview hoogstwaarschijnlijk niet alle overwegingen en motivaties blootlegt. Een ongestructureerd interview daarentegen, kan ervoor zorgen dat onderbewuste processen van kennisgebruik gemist worden. Voorafgaand aan de interviews zijn vragen opgesteld op basis van de theorie en indicatoren. Deze vragen zijn te vinden in onderstaande figuur. Gebruik is daarin niet vermeld, omdat de aard van het gebruik ook ingaat op het wel of niet gebruiken van kennis en de onderwerpen behelst worden door de respondenten. Daarnaast zijn nog enkele aanvullende vragen toegevoegd ter verduidelijking van beweegredenen en aanvulling. De volledige vragenlijsten voor fractiemedewerkers en kenniscoördinatoren zijn te vinden in bijlage 4. De interviews zijn getranscribeerd en daarna geanalyseerd in Nvivo.

Factoren	Indicatoren	Interviews
Communicatie	Contact met de kennisleverancier	Op welke manier is er contact is publieke kennisinstellingen?
	Communicatie van het onderzoek	Op welke manieren worden onderzoeksresultaten met jullie gedeeld?
		Hoe wordt het delen van deze resultaten ervaren?
Timing	Momenten waarop kennis wel of niet gebruikt wordt	Wat zijn betere en mindere momenten om onderzoeksresultaten te ontvangen?
Kennisbehoefte	Behoefte aan de geleverde kennis bij Kamerleden	Hoe ontstaat de behoefte aan onderzoek?
		Wanneer wordt de behoefte aan onderzoek gecreëerd?
Attitude	Oordeel over de kennisleverancier door de Kamerleden	Hoe is de reputatie van publieke kennisinstellingen?
	Oordeel over de informatie door de Kamerleden	Hoe worden nieuwe onderzoeksresultaten beoordeeld?
Partijpositie	Kennisdeling tussen fracties	Hoe verloopt onderlinge kennisdeling tussen fracties?
Aard kennisgebruik	Indicatoren	Vragen

Instrumenteel gebruik	Kennis zet aan tot actie	Wat gebeurt er als een onderzoek bij de fractie binnenkomt?
	Kennis zet aan tot een kosten-baten afweging	Welke afwegingen worden gemaakt voor het gebruik van onderzoek?
Conceptueel gebruik	Kennis zorgt voor reflecties op opvattingen	Wanneer onderzoeksresultaten in strijd zijn met de opvattingen van de fractie, wat gebeurt er dan?
	Kennis verandert de opvattingen	Wanneer verandert kennis bestaande standpunten?
Politiek-strategisch gebruik	Kennis wordt gebruikt om de eigen argumenten te versterken.	Wanneer onderzoeksresultaten in strijd zijn met de opvattingen van de fractie, wat gebeurt er dan?
	Kennis wordt selectief gebruikt	Hoe worden documenten gescand? Welke overwegingen leiden tot het wel of niet gebruiken van onderzoek?

Figuur 8: Operationalisering semi-gestructureerde interviews.

3.5 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van onderzoek gaat over de repliceerbaarheid en de consistentie van het onderzoek (Bryman, 2012, p. 46). De selectie van documenten is gebaseerd op dezelfde voorwaarden en bij elk verslag is eenzelfde meting gedaan op basis van een set aan variabelen, te vinden in bijlage 3. In de documenten zijn de variabelen gearceerd. De documenten zijn openbaar en het zijn letterlijke transcripten van de overleggen, wat de betrouwbaarheid verhoogt. Wat wordt aangemerkt als het gebruiken van kennis kan diffuus zijn, doordat ieder Kamerlid zaken anders brengt. Het duidelijke onderscheid tussen manieren van gebruik van kennis en de verschillende uitgewerkte variabelen vergroot de repliceerbaarheid en daarmee de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Daarnaast zijn semi-gestructureerde interviews gehouden met vooraf opgestelde topics en interviewvragen, te vinden in bijlage 4. Elke geïnterviewde heeft dezelfde vragen gekregen, met enige aanpassing om zo recht te doen aan de eigenschappen van het gesprek en vernieuwende inzichten mee te krijgen. De interviews zijn getranscribeerd en daarnaast zijn er bij acht van de negen interviews opnames gemaakt. Bij één interview werd dit niet toegestaan, daarbij zijn de opmerkingen gedurende het interview genotuleerd. Alle resultaten zijn herleidbaar tot de SPSS dataset en output, de gemarkeerde documenten en de transcripties.

3.6 Validiteit

3.6.1 Interne validiteit

De interne validiteit gaat over de geloofwaardigheid van het onderzoek (Bryman, 2012, p. 390). In dit onderzoek is gebruik gemaakt van triangulatie, door twee

onderzoeksmethoden te hanteren (Bryman, 2012, p. 392). Dat gebeurt door de praktijk te onderzoeken door middel van beschrijvende contentanalyse een deze beschrijvende analyse te verrijken door middel van interviews. Dat draagt bij aan de interne validiteit van het onderzoek, omdat zo een combinatie is gemaakt van de situatie buiten een onderzoeksomgeving middels de contentanalyse en een meer diepgaande analyse via interviews met gebruikers.

Bij de documentanalyse gaat het erom, dat wat gemeten wordt ook daadwerkelijk betrekking heeft op hetgeen men wil meten (Bryman, 2012, p. 170). Een nadeel aan dit onderzoek is, dat kennisgebruik niet in perspectief geplaatst kan worden omdat het niet gebruiken van geleverde kennis niet meegenomen is. Het voordeel van de documenten is dat exact op papier staat wat er door politici gezegd is, waardoor het aantal keren gebruik van kennis geloofwaardig is. Wat gemeten kon worden is gebaseerd op factoren die voortkomen uit een combinatie aan theorieën, waardoor verwacht mag worden dat relevante factoren zijn gemeten. Andere mogelijk relevante factoren konden niet in die analyse worden meegenomen, maar komen wel tot uiting via de semi-gestructureerde interviews.

De keuze voor het houden van interviews na de documentanalyse, zorgt ervoor dat de interviews niet de onderzoekende blik op de documenten beïnvloeden en er reflectie mogelijk is. De geïnterviewden zijn medewerkers van de grootste partijen, waardoor opmerkingen en meningen van een breed palet aan partijen worden weergegeven. Zij zijn uiteindelijk degenen die kennisgebruik in praktijk brengen. Een nadeel is dat er bij kennisgebruik ook onbewuste factoren mee kunnen spelen, die binnen de blinde vlek van de respondenten vallen. De interviews met (onpartijdige) coördinatoren kunnen dit nadeel enigszins beperken. Interviews kunnen daarnaast als nadeel hebben dat er foutieve interpretatie plaatsvindt. De resultaten zijn ter verificatie naar de respondenten verzonden, om foutieve interpretatie te voorkomen.

Verder gaf de stageplek bij de Dienst Analyse en Onderzoek van de Tweede Kamer mij de mogelijkheid tot verkrijgen van inzicht in de dagelijkse gang van zaken omtrent kennis in de Kamer. Deze ervaring kan echter ook bijdragen aan onbewuste vooringenomenheid aangaande de processen van kennisgebruik in de praktijk.

3.6.2 Externe validiteit

De externe validiteit betekent dat de resultaten niet alleen in de onderzochte context zullen plaatsvinden. De resultaten moeten ook toepasbaar zijn op een ander moment of soortgelijke context (Bryman, 2012, p. 392). Twee uiterste casussen zorgen ervoor dat er zicht is op overeenkomende processen binnen de Kamer. Daarbij dient de opmerking

gemaakt te worden dat een bredere analyse op meerdere onderwerpen nodig is om harde uitspraken te kunnen doen middels een soortgelijke kwantitatieve analyse.

De interviews worden gehouden met de grotere partijen. Na de verkiezingen kan deze samenstelling sterk veranderen. Ook veranderen de spelers in het politieke veld snel. Echter, de zittende partijen blijven vaak lange tijd in de Kamer en zullen daardoor ook in het vervolg een belangrijk deel uitmaken van kennisgebruik in de praktijk. Het onderzoek zegt daarnaast iets over kennisgebruik in de politieke praktijk. De geïnterviewden zijn onderdeel van partijen die ook op bijvoorbeeld lokaal niveau politiek bedrijven. Hoewel hier ook grote verschillen spelen, kunnen de factoren en overwegingen van kennisgebruik ook relevant zijn voor politieke situaties in Nederland.

4. Bevindingen van kennisgebruik in de politieke praktijk

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken. Allereerst wordt een analyse gegeven van kennisgebruik zoals waarneembaar in de praktijk. Dit zijn de resultaten van de kwantitatieve analyse van algemene overleggen. Hierna is een beschrijving gegeven van resultaten van het kwalitatieve onderzoek. Eerst worden de resultaten op het gebied van klimaat aangegeven en daarna op verkeersveiligheid. In het hoofdstuk daaropvolgend is een gecombineerde analyse gemaakt van de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten

4.1 Kwantitatieve bevindingen kennisgebruik

In dit onderdeel is zichtbaar gemaakt wat factoren doen voor de mate van gebruik en wat dit kan betekenen voor kennisgebruik. Er is ingegaan op wanneer (timing) door Kamerleden van welke partijen in welke positie (partijpositie) kennis wordt gebruikt. Daarnaast is er gekeken naar hoe vaak in totaal kennis gebruikt is op de twee onderwerpen en is er onderscheid gemaakt tussen de factoren per onderwerp (kennisgebruik). De algemene overleggen van de kabinetsperiode tot april 2019 zijn geanalyseerd binnen de onderwerpen klimaat en verkeersveiligheid. Een overzicht van de geanalyseerde stukken is te vinden in bijlage 2. Zoals in de methode staat vermeld is niet iedere factor waarneembaar door een analyse van de tekst. Om die reden zijn behoefte, attitude en communicatie niet opgenomen in dit kwantitatieve onderdeel.

4.1.1. Kennisgebruik in de praktijk

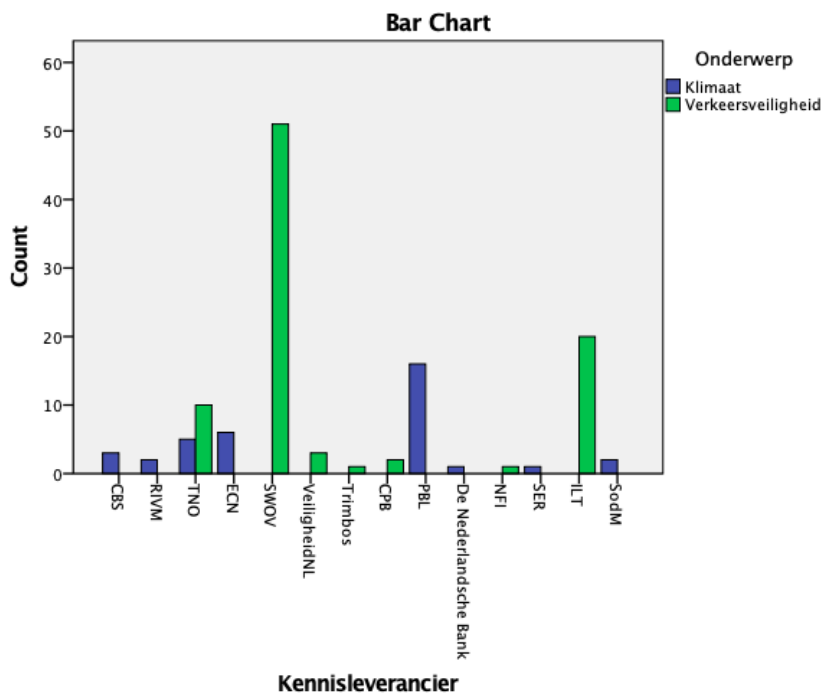
In de geanalyseerde algemene overleggen (N=32) is door Kamerleden 245 keer verwezen naar een kennisbron wanneer het ging over de onderwerpen klimaat of verkeersveiligheid. Daarbij is het van belang om te vermelden dat deze onderwerpen niet het hoofdonderwerp van elk overleg waren. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat in veel algemene overleggen zaken worden gepresenteerd als kennis, maar niet verwezen wordt waar deze kennis vandaan komt. Ook is er de mogelijkheid dat kennis indirect gebruikt is en daardoor niet waarneembaar in de overleggen. Bij de aantallen en grafieken die volgen is het belangrijk om dit in het achterhoofd te houden.

Bij de aantallen keren van gebruik is een onderscheid gemaakt tussen het noemen van onderzoek van de publieke kennisleverancier, het gebruiken van data van deze kennisleverancier en het overnemen of benadrukken van aanbevelingen. In totaal werd 121 keer (43.5%) alleen de publieke kennisleverancier genoemd, 99 keer (35.6%) de data van een kennisleverancier gebruikt en 25 keer (9.0%) benadrukt om

aanbevelingen over te nemen of te gebruiken. Het noemen van de kennisleverancier is in de volgende analyses weggelaten. Deze keuze is gemaakt omdat gaandeweg bleek dat het noemen weinig te maken lijkt te hebben met het *daadwerkelijke* gebruik van kennis. Een goed voorbeeld daarvan is dat vaak werd benoemd dat uitgekeken werd naar het onderzoek van de leverancier.

Na deze splitsing blijft er een totaal van 124 keren gebruik van kennis over. Opmerkelijk is dat in de helft van het totaal aantal geanalyseerde algemene overleggen (N=32) niet verwezen werd naar onderzoek van een publieke kennisleverancier in relatie tot een van de twee onderwerpen. Van de keren dat kennis wel werd gebruikt is 36 keer kennis gebruikt met betrekking tot klimaat (M=2.0, SD=3.16) en 88 keer met betrekking tot verkeersveiligheid (M=6.29, SD=7.83).

Voor deze aantallen van gebruik geldt niet dat er meerdere kennisleveranciers aangehaald hoeven te zijn. Het is daarom interessant om te kijken van welke publieke kennisleveranciers de gebruikte kennis afkomstig is. De volgende figuur geeft dit weer.

Figuur 9: Aantal keren kennisgebruik afkomstig van een kennisleverancier uitgesplitst per onderwerp.

Een aantal instanties hebben een zeer specifieke specialisatie, zoals bijvoorbeeld de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), waardoor het logisch is dat zij niet genoemd worden in relatie tot het klimaat. Zowel bij klimaat als bij verkeersveiligheid zijn verschillende kennisleveranciers gebruikt. Kennis van de SWOV is vaak gebruikt, namelijk 51 keer. Dat lijkt overeen te komen met het feit dat het

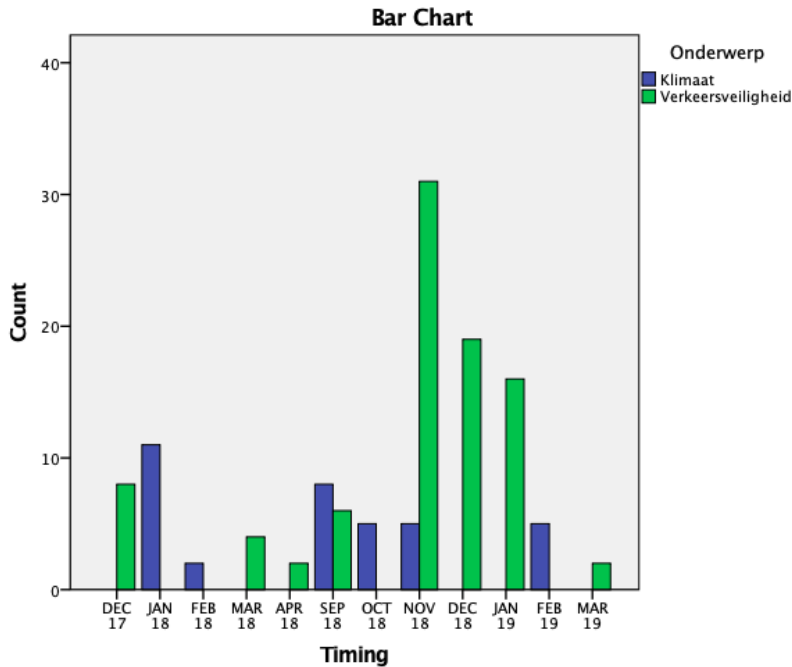
onderwerp verkeersveiligheid een getemd onderwerp is, waar overeenstemming is over de bestaande kennis.

Daarnaast kunnen de resultaten interessant zijn, omdat er in totaal van veertien kennisleveranciers kennis is gebruikt in de geanalyseerde overleggen. Het ontbreken van de leveranciers betekent dat de kennis over klimaat of verkeersveiligheid niet gebruikt is in deze overleggen. Een opvallend voorbeeld daarvan is dat kennis van het Centraal Planbureau (CPB) niet genoemd is in relatie tot klimaat, terwijl deze kennisleverancier samen met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) verantwoordelijk was voor de doorrekening van het klimaatakkoord. PBL is daarentegen wel meerdere keren gebruikt. Het is daarbij belangrijk te vermelden dat de discussies in het plenaire debat hierin niet zijn meegenomen.

Of het ook om een grote verscheidenheid aan rapporten gaat is uit deze grafiek niet af te lezen. Dat heeft als reden dat het onderzoek op niveau van de instellingen is uitgevoerd en niet per rapport is gekeken waar deze landt. Dit komt omdat politici over het algemeen verwijzen naar kennisleveranciers waar het rapport van afkomstig is, maar niet naar het rapport zelf. Dat heeft twee gevolgen voor dit onderzoek. Het eerste gevolg is dat uit bovenstaande figuur niet kan worden afgeleid of meerdere rapporten per kennisleverancier zijn gebruikt, of bijvoorbeeld slechts één. Dit nuanceverschil mist daardoor. Het tweede gevolg is dat onduidelijk blijft welke rapporten niet gebruikt worden. Hierdoor kan de vergelijking tussen het wel en niet gebruiken van geleverde publieke kennis niet gemaakt worden.

4.1.2 Timing

Het is relevant om de factoren die van invloed kunnen zijn op kennisgebruik te bekijken, te beginnen met de factor timing. Onderstaande figuur geeft een overzicht van de momenten waarop kennis van publieke leveranciers is gebruikt en hoe vaak. De twee onderwerpen zijn daarbij gescheiden, omdat de overleggen niet op dezelfde data plaatsvonden.

Figuur 10: Aantal keren kennisgebruik per datum uitgesplitst per onderwerp.

Kennis lijkt bij beide onderwerpen voornamelijk te zijn gebruikt op de momenten dat het hoofdonderwerp van debat klimaat of verkeersveiligheid is. Februari, september, november 2018 en februari 2019 waren de momenten dat de algemene overleggen specifiek over klimaat gingen. December 2017, maart, september, november, december 2018, januari en maart 2019 waren de momenten dat de algemene overleggen specifiek over verkeersveiligheid gingen. In zestien overleggen werd geen publieke kennis gebruikt aangaande het onderwerp klimaat of verkeersveiligheid. In vijftien van deze overleggen werden de thema's wel aangehaald, maar waren zij niet het hoofdonderwerp van overleg.

Daarnaast is het relevant om te kijken naar de verkiezingsperioden en het gebruik van kennis. Een periode is als verkiezingsperiode aangemerkt, wanneer het algemeen overleg binnen twee maanden voor de verkiezingen plaatsvond. De verkiezingsperioden waren in februari en maart van 2018 en februari en maart van 2019. Het gebruik buiten de verkiezingsperiode is niet normaal verdeeld ($W=.73$, $p=.001$). Het betreft hier twee onafhankelijke waarnemingen, namelijk gebruik in de verkiezingsperioden en gebruik buiten de verkiezingsperioden. Aangezien er geen normaalverdeling is, wordt de Mann-Whitney U-toets gehanteerd. Daaruit komt naar voren dat er geen significant verschil is tussen de keren gebruik in en buiten de verkiezingsperiode ($U=91.50$, $p=.84$). De verkiezingsperiode lijkt daardoor geen verschil te maken op de mate van kennisgebruik.

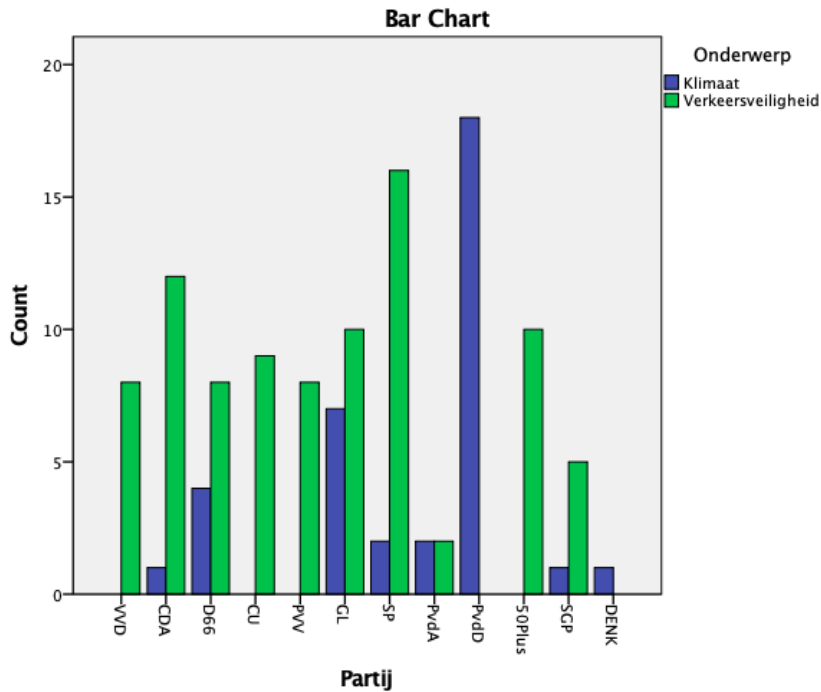
4.1.3. Partijpositie

Vervolgens kan gekeken worden naar hoe vaak kennis is gebruikt per partij en in welke positie zij zich bevinden. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van het totaal aantal keren kennisgebruik per partij en de percentages op volgorde van hoog naar laag.

Partij	Frequentie	Aandeel in procenten
SP	18	14,5%
PvdD	18	14,5%
GL	17	13,7%
CDA	13	10,5%
D66	12	9,7%
50PLUS	10	8,1%
CU	9	7,3%
VVD	8	6,5%
PVV	8	6,5%
SGP	6	4,8%
PvdA	4	3,2%
DENK	1	0,8%
FvD	0	0.0%

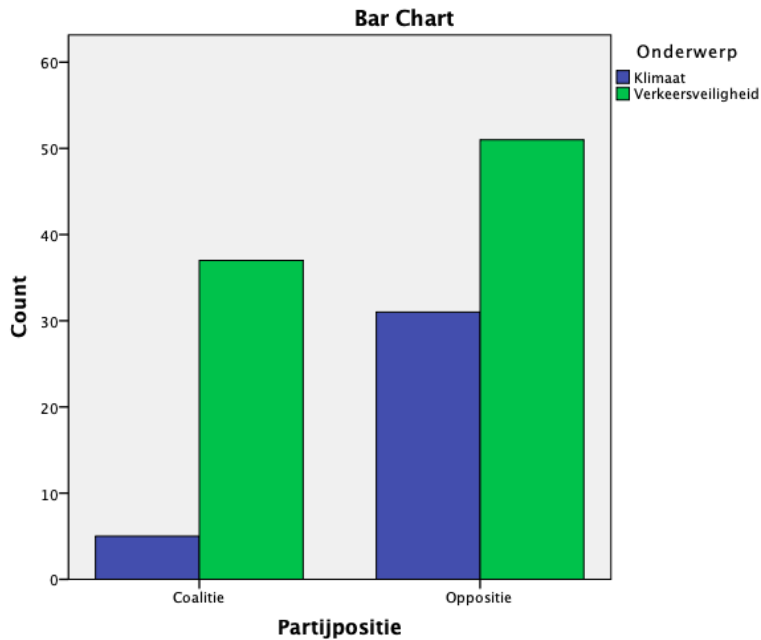
Figuur 11: Aantal keren kennisgebruik per fractie.

De lijst wordt onderaan gevuld met oppositiepartijen, maar ook de eerste drie van dit lijstje betreffen oppositiepartijen. De partijen die onderaan staan zijn partijen met weinig zetels. Niet alle fracties zijn daarnaast bij elk overleg aanwezig. Er zijn veel overleggen, waardoor niet alle fracties bij elk overleg aanwezig willen of kunnen zijn. Hoewel de fractie van de Partij voor de Dieren vijf zetels bekleedt en wel relatief veel kennis heeft ingezet. Een verklaring hiervoor kan gegeven worden in de aantal keren gebruik per onderwerp.

Figuur 12: Kennisgebruik door fracties per onderwerp.

Opvallend is dat op het onderwerp klimaat door de ChristenUnie, PVV, VVD en Forum voor Democratie niet verwezen is naar aanbevelingen of specifieke data van publieke kennisleveranciers. Bij een onderwerp waar weinig overeenstemming bestaat over de kennis, zou verwacht kunnen worden dat er verwezen wordt naar de kennis waarover gesproken wordt. Daarnaast is het interessant dat VVD, CU, PVV en 50PLUS alleen kennis hebben gebruikt op het gebied van verkeersveiligheid. De Partij voor de Dieren heeft alleen kennis gebruikt op klimaat. Dat zou kunnen wijzen op het belang van het onderwerp voor een fractie en de mate van kennisgebruik. Om dit aan te kunnen tonen zouden meerdere overleggen en onderwerpen vergeleken moeten worden. Een significant verschil tussen fracties en kennisgebruik op onderwerpen kan niet worden gemeten, omdat niet voldaan wordt aan de voorwaarden voor een Chikwadraattoets. Verschillen zijn wel meetbaar via een hergroepering tussen oppositie- en coalitiepartijen.

Figuur 13: Kennisgebruik door coalitie- en oppositiepartijen per onderwerp.

De Chikwadraattoets toont aan dat er een significante associatie is tussen de positie van de partij (coalitie of oppositie) en het gebruik per onderwerp ($\chi^2(1)=9.04$, $p=.004$). Het verband tussen kennisgebruik door coalitie- en oppositiepartijen per onderwerp is echter zwak, blijkt uit de Phi-coëfficiënt ($\phi=-.27$, $p=.004$). Er is dus een zwak verband aangetoond tussen kennisgebruik per onderwerp door de coalitie en oppositie. Gebaseerd op figuur 12 is het waarschijnlijker dat een andere partijverdeling uitmaakt voor de samenhang tussen het gebruik per onderwerp.

Verder is de vraag of er een verschil zit in kennisgebruik tussen coalitie- en oppositiepartijen relevant voor de factor kennisgebruik en de positie van de partij. Het verschil in kennisgebruik per algemeen overleg is hiervoor gemeten. Uit de resultaten van de Shapiro-Wilks test blijkt dat het gebruik door de coalitiepartijen en oppositiepartijen niet normaal verdeeld is in de geanalyseerde stukken ($W=.81$, $p=.001$). Daarom is de Rangteken-toets van Wilcoxon gebruikt om het verschil tussen paren te meten. Het betreft hier een vergelijking tussen paren, omdat de coalitie en de oppositie worden vergeleken uit dezelfde overleggen. Er is een significant verschil gemeten tussen het gebruik van de coalitie en de oppositie, waarbij de coalitie minder kennis gebruikt per algemeen overleg dan de oppositie ($Z=-2.17$, $p=.03$).

4.1.4 Deelconclusie kwantitatieve analyse

Door het verwijzen naar kennis via een kennisleverancier in plaats van een rapport, is het moeilijk om kennisgebruik in perspectief te plaatsen. Hierdoor kan men namelijk

haast niet het verschil tussen het wel en niet gebruiken van kennis analyseren. Inzichten die dit onderdeel hebben geboden hebben daarom betrekking op het wel gebruiken van kennis en de hoeveelheden daartussen. De verkiezingstijd lijkt geen invloed te hebben op het aantal keren dat kennis gebruikt wordt. Kennisgebruik komt in de overleggen tot uiting, wanneer het hoofdonderwerp van het overleg verbonden was aan het thema klimaat of verkeersveiligheid. Wanneer dit niet het hoofdthema was werd bijna nooit verwezen naar kennis over het onderwerp. Daarnaast is in de analyse per partij bij meerdere partijen terug te zien dat kennis vooral werd gebruikt op onderwerpen die aansluiten bij standpunten. Een meer uitgebreide analyse is nodig om dit statistisch te kunnen bevestigen. Verder gebruikt de oppositie meer publieke kennis dan de coalitie binnen de algemene overleggen.

De factoren die van invloed kunnen zijn op kennisgebruik zijn verder in de volledigheid van factoren uitgewerkt per onderwerp, in de hierop volgende kwalitatieve analyse. Daar komt ook de aard van het gebruik aan bod.

4.2 Kwalitatieve bevindingen klimaat

4.2.1. Communicatie

De communicatie van kennis door de kennisleveranciers kan volgens Enthoven (2012, p. 31) doorslaggevend zijn voor het gebruik van die kennis. Het gaat in dit onderdeel om hoe gecommuniceerd wordt vanuit de publieke leveranciers en wat daarvan gevonden wordt door de Kamer, alsook om de communicatie die door Kamerleden en medewerkers zelf wordt toegepast richting de publieke leveranciers.

Hoe de Kamer in de praktijk kennisneemt van kennis over het klimaat, kende geen eenduidig antwoord. De wegen die genoemd werden zijn; de regering (R1, R9), Twitter (R1, R9), het Parlementair Informatiesysteem (Parlis) (R5, R7), de website van de instelling (R1, R3), een nieuwsbericht (R1, R9), sporadisch mailcontact met de leverancier (R1), telefonisch (R3, R5), rondetafelgesprekken en technische briefings (R1) en de commissie (R1, R3). De meest genoemde wegen betreffen het indirect ontvangen van kennis, waar een enkeling zelf het directe contact opzoekt met de kennisleveranciers. Het initiatief ligt hier vaker bij de Kamer dan andersom, directe mails van kennisleveranciers "dat gebeurt eigenlijk niet zo heel vaak" (R1). Wanneer er direct contact heeft plaatsgevonden lopen de beoordelingen daarvan uiteen. Zo geeft één fractiemedewerker het voorbeeld over contact met het PBL en omschrijft dit als "schimmig" en "informeel" (R1), waar een andere fractiemedewerker dit contact juist als goed beoordeelt (R5).

Mogelijkheden voor directe communicatie tussen publieke leveranciers en Kamerleden worden geboden vanuit de organisatie van de Tweede Kamer, bijvoorbeeld via rondetafelgesprekken (R2). Een van de respondenten zegt hierover dat de directe communicatie, beter minder formeel kan zijn.

“Er zijn genoeg mogelijkheden om met wetenschappers te communiceren, er zijn rondetafelgesprekken je kan van alles doen, maar dat is vaak erg formeel en dat kost weer tijd. Terwijl het volgens mij veel effectiever is om gewoon een uurtje koffie te drinken met een wetenschapper die veel weet over een bepaald onderwerp ... Het is goed om meer van de context te weten en meer van de mogelijkheden te weten, dat gebeurt echt veel te weinig. Ik denk dat de politiek te weinig de wetenschap vindt en de wetenschap te weinig de politiek vindt.” (R1)

Deze opmerking impliceert dat er meer ruimte is voor het conceptueel vergaren van kennis wanneer er meer informeel en direct contact is tussen Kamerleden en leveranciers van kennis. Daarnaast werd door drie respondenten aangegeven dat het hebben van direct contact via de telefoon of mail met de kennisinstelling over onderzoek nuttig kan zijn (R3, R5, R9), bijvoorbeeld voor het stellen van vragen (R3, R5). Wanneer formeel de mogelijkheid wordt geboden om het gesprek tussen kennis en wetenschap te voeren ligt de focus veelal op voor de fractie belangrijke onderwerpen en zaken volgens een respondent. Dat wijst op een selectieve manier van kennisgebruik.

“Je ziet in een gesprek tussen wetenschap en de Kamerleden, dat ze wel heel erg hun eigen dingetjes pluggen of checken. Eigenlijk valt voor een heel belangrijk deel wel te voorspellen met wat voor vragen ze komen.” (R2)

Verder werden ondersteunende diensten van de Tweede Kamer, de Dienst Analyse en Onderzoek (DAO) en de Dienst Informatie en Archief (DIA), niet expliciet genoemd in relatie tot het ontvangen en communiceren van kennis. Dat is opmerkelijk, omdat de diensten de rol van kennismakelaar binnen de Kamer vervullen. De diensten van de kamer werden door een respondent aangeduid als “de griffie enzo” (R1). De mogelijkheid voor ondersteuning in kennis binnen de Kamer werd wel vermeld, met de opmerking van twee respondenten dat ze er weinig gebruik van maken (R1, R9). Urgentie van het verkrijgen van kennis kan een rol spelen in de communicatie met kennisinstanties. Wanneer kennis nodig is, is dit vaak in een kort tijdsbestek. Kennismakelaars of leveranciers worden dan niet om antwoorden gevraagd, omdat de verwachting is dat dit te lang kan duren (R1, R5).

De communicatie van publieke kennis binnen het onderwerp klimaat verloopt via verschillende indirecte wegen. Directe vormen van contact geïnitieerd vanuit de fracties werden verschillend beoordeeld. Direct en conceptueel gebruik kunnen minder makkelijk worden, wanneer de mogelijkheden tot communicatie niet optimaal zijn. Geformaliseerde contacten kunnen daarbij eerder aanleiding geven tot politiek-strategische kennisvergaring en gebruik.

4.2.2 Timing

De timing van kennis gaat over op welke momenten kennis het best aangeleverd kan worden voor de mate en manier waarop het gebruikt gaat worden. Gedurende dit onderzoek is er ophef ontstaan over de factor timing van kennis in de politiek. Specifiek gaat het om een discussie over de afstemming van de datum waarop onderzoeksresultaten, de klimaatcijfers van het PBL, naar buiten zouden worden gebracht. Het delen van de resultaten werd in dit geval uitgesteld tot na de Algemene Politieke Beschouwingen. Minister-President Rutte zei dit te beschouwen als de "normale gang van zaken", omdat er nog geen kabinetsreactie op de PBL-cijfers beschikbaar was, in tegenstelling tot de oppositiepartijen (Stellinga en De Koning, 2019). In drie interviews werd gerefereerd aan timing en een politiek spel dat daarmee gepaard kan gaan (R3, R5, R7). Twee respondenten gaven aan dat kennis af en toe vlak voor een debat pas wordt geleverd (R3, R7). Daarnaast gaf een respondent aan dat verkiezingen en het reces van invloed kunnen zijn op het verkrijgen van kennis.

"Opeens kunnen dingen toch wel sneller gebeuren net voor de verkiezingen of net erna. Stel je hebt een rapport waaruit komt dat iets heel veel geld gaat kosten, dan zie je al snel dat het rapport net voor of net na een reces komt. Of je ziet het met de verkiezingen, dat als het net voor de verkiezingen komt het allemaal wel meevalt. Altijd wel een beetje toevallig elke keer." (R7)

Het moment waarop de kennis naar buiten komt, is volgens twee andere respondenten relevant voor de aard van het gebruik van deze kennis (R1, R5). Aangegeven werd dat na de verkiezingen kennis minder politiek-strategisch ingezet hoeft te worden. Verder werd het moment voorafgaand aan het reces aangeduid als een moment waarop minder instrumenteel en politiek-strategisch gebruik plaats zal vinden en mogelijk eerder conceptueel gebruik vanwege de tijd.

"Maar ik denk dat best wel veel partijen, baat hebben als het [kennis] na de verkiezingen komt. ... Na de verkiezingen kun je het wel minder positief inkleden." (R5)

“Aan de ene kant voor het reces, omdat je dan meer tijd hebt om dingen rustig door te nemen. Aan de andere kant kun je dan geen politiek meer maken.” (R1)

Over de factor timing werd door een respondent benadrukt dat het in de gaten houden van de eerder vastgestelde vergaderagenda voor kennisleveranciers belangrijk is, wanneer er een debat aankomt geeft dat aanleiding tot het lezen van een rapport (R1). Daarnaast werd benoemd dat kennis altijd ook pas binnenkomt wanneer er “iets gepland staat” (R7).

Voor de mate van het gebruik van kennis over klimaat kan het dus relevant zijn of het onderwerp op de agenda staat. Volgens een respondent wordt hier al rekening mee gehouden. Voor de aard van het gebruik kan het relevant zijn om rekening te houden met politieke processen zoals het reces en de verkiezingen.

4.2.3 Behoefte

De behoefte aan kennis zou uit kunnen maken of de kennis gebruikt wordt. Daarbij kan de behoefte aan de kennis al bestaan of juist ontstaan door de kennis.

Kennis wordt aan de commissie EZK aangeleverd wanneer er een gat lijkt te zijn tussen wat nodig is om te weten en wat men al weet (R2). Uit de interviews is het onderscheid tussen het bestaan of ontstaan van de behoefte moeilijk te bepalen. Behoefte aan kennis kan ontstaan of bestaan wanneer het om geldzaken gaat (R3, R5), er een reactie van de fractie verwacht wordt (R1, R2, R5), het een hoge politieke urgentie heeft (R9) er cijfers nodig zijn (R5), , dingen “niet door de beugel kunnen” (R5), wanneer het gaat over belangen of standpunten van de fractie (R1, R7) en wanneer er niet genoeg kennis is op dat gebied (R1, R7, R9).

“Wat vaak gebeurt in de politiek, is dat politieke partijen een bepaald standpunt hebben en die zoeken de rapporten daarbij.” (R1)

Bovenstaand citaat duidt op het selectief zoeken van kennis. Dat zou kunnen betekenen dat wanneer kennis gezocht is en niet aangeboden dit eerder politiek-strategisch gebruik is van kennis. Ook kan er verschil zitten in vraaggestuurde kennis en ongevraagde kennis. Vraaggestuurde kennis is wel een duidelijk voorbeeld van de bestaande behoefte. De vraaggestuurde onderzoeken werden volgens een respondent aangevraagd met de verwachting dat de uitkomst wenselijk is voor de aanvrager. Doordat het een verwachting is, hoeft dit niet altijd tot wenselijke uitkomsten te leiden. Wanneer een Kamerlid het onderzoek heeft aangevraagd, is het gangbaar om daarop te reageren ongeacht de uitkomst (R9). Het aanvragen van onderzoek leidt dan tot instrumenteel

gebruik, omdat er direct op gereageerd wordt. Het volgende werd gezegd over gevraagde publieke kennis op het gebied van klimaat:

“Ik heb nu wel het idee dat eerst de politiek bepaalt wat belangrijk is en dat daarna de onderzoeksinstellingen daarop reageren.” (R9)

De behoefte aan kennis wordt daarnaast verschillend geprioriteerd. Zo prioriteert de een de ervaring van de mensen in Nederland boven de geleverde kennis (R3), waar een ander het vinden van “de waarheid” via wetenschap boven de belangen van de partij stelt (R1). Daarnaast gaf een respondent de voorkeur aan kwantitatief onderzoek boven andere vormen van onderzoek (R5). In een ander interview werd aangegeven dat wanneer een onderwerp prioritair is, dat niet altijd uitmaakt voor of je die kennis gaat doornemen en gebruiken. Het belang van de al bestaande kennis binnen de fractie werd daarbij aangestipt.

“Wij weten in principe niets als fractie, ik ben geen kennisexpert op het gebied van mijnbouw, dus dan moet je vertrouwen op wat anderen zeggen. ... en dan lees ik dat heel erg grondig eigenlijk, omdat dat een topic is geweest van een debat waar ik helemaal niks van weet.” (R1)

Wanneer er al meer over het onderwerp bekend is, “dan zijn de gevolgen belangrijker dan de onderbouwing.” volgens deze respondent (R1).

Verder werd het ontbreken van de behoefte aan kennis benoemd. Een reden die werd genoemd voor het niet gebruiken van, en daarmee geen behoefte hebben aan, kennis was wanneer resultaten niet in het belang zijn van de partij (R1). Daarnaast werd aangegeven dat de mening van burgers belangrijker werd geacht dan kennis (R3) en een gebrek aan politieke urgentie ook kan leiden tot het niet gebruiken van kennis (R9).

“Vaak wanneer het echt een politiek urgente vraagstelling is, waar zij antwoord op kunnen geven. Dan is het echt boeiend. Als het iets is wat wel interessant is maar totaal niet leeft in de politiek, dan ga ik dat stuk niet zo snel lezen om heel eerlijk te zijn.” (R9)

De verscheidenheid aan redenen waardoor behoefte aan kennis op het gebied van klimaat kan wijzen op de contextafhankelijke situatie van de behoefte. Overkoepelend zijn voor de verwachting dat er politiek iets mee gedaan moet worden of de kennis is aangevraagd reden tot gebruik. Beiden wijzen op instrumenteel gebruik van kennis, omdat er direct iets mee gedaan wordt.

4.2.4 Verwerkingscapaciteit

Enerzijds krijgen Kamerleden een teveel aan kennis, anderzijds hebben zij meer kennis nodig voor in debatten en overleggen. Deels hangt dit aspect van verwerkingscapaciteit dus samen met de behoefte aan kennis. Toch is dit een apart aspect, omdat er wel behoefte kan zijn aan kennis maar de tijd en menskracht het gebruiken van de kennis niet toelaten. Opvallend is dat alle respondenten zelf aan hebben gegeven dat er een teveel aan kennis binnenkomt, voor de tijd die erin gestoken kon worden.

“Ja ik heb niet altijd alle tijd om alle rapporten tot me te nemen. Dus je maakt een selectie.” (R3)

“De Kamerleden krijgen een overload aan informatie van allerlei kanten. Dus het is niet heel gek dat je dan kijkt wat zijn mijn speerpunten, dat je daar goed van op de hoogte wil zijn en dat je je daarop richt en focust. Het is bijna niet te doen om alles met dezelfde grondigheid te volgen. Je maakt keuzes in wat je belangrijk vindt en wat je kan volgen” (R2)

Het gebrek aan tijd om de rapporten door te nemen (R1, R3, R5) en daarmee samenhangend de grootte van een rapport zorgden voor het selectiever opnemen van kennis, aldus de respondenten (R1, R5, R9). Bijvoorbeeld door het scannen van documenten via “control F” (R5). Daarbij werd genoemd dat Kamerleden wel selectief *moeten* zijn met deze hoeveelheid aan informatie die binnenkomt (R2). Ook gaf een respondent aan dat de inbreng in een debat beperkt is, waardoor men kennis selectief gebruikt (R1).

De beperkte tijd en mogelijkheid tot het gebruik van kennis kan bij klimaat dus sneller leiden tot het niet gebruiken of selectief, politiek-strategisch gebruiken van kennis.

4.2.5 Attitude

Het gaat in dit onderdeel om de houding van Kamerleden ten opzichte van de kennis, publieke kennisleveranciers en wetenschap in het algemeen en wat dat betekent voor het gebruik van kennis.

Uit observaties van een respondent komt naar voren dat kennis over het algemeen serieus wordt genomen in de Kamer en het “echt een rol speelt in de politieke discussie” (R2). Fracties waarvan twee personen zijn geïnterviewd leken overeenstemmend in hun visie op kennisleveranciers en de wetenschap. De opvattingen tussen die partijen verschilden sterk. Wellicht speelt partijcultuur ook een rol bij de houding van Kamerleden

en fractiemedewerkers ten opzichte van kennis. Dit vergt echter nader onderzoek om daar uitspraken over te kunnen doen. Twee voorbeelden hieronder illustreren een duidelijk verschil in opvattingen over wetenschap.

“Het is een soort van waarzeggen in een glazen bol, met een idee en verwachtingen. Bijvoorbeeld het KNMI, zij voorspellen het weer en doen dat tot voor maximaal twee weken. Dat lukt al niet, dus laat staan dat het kan met het klimaat.” (R7)

“Wetenschap is voor zover we weten de dichtstbijzijnde benadering tot de waarheid, dus het is altijd goed om daar kennis van te nemen.” (R1)

Naast de verschillen in houding van partijen ten opzichte van wetenschap *an sich*, worden de inhoud van rapporten van leveranciers en de neutraliteit van de leveranciers beoordeeld. Opvallend is dat wanneer de inhoud werd bekritiseerd, hierbij werd gerefereerd aan de instantie in totaliteit en niet alleen aan een rapport. Twee personen gaven kritiek op onderzoeksmethoden en modellen van leveranciers, omdat bepaalde zaken niet mee worden genomen in het onderzoek (R1, R3). Foute metingen werden als slecht voor de reputatie van de hele instelling genoemd. Het KNMI werd hierbij driemaal als voorbeeld genoemd (R7, R9, R10). Daarnaast gaven meerdere respondenten aan dat de publieke kennisleveranciers politiek gekleurd (kunnen) zijn (R3, R5, R7) of zich schikken naar de regering (R7, R3).

“De instellingen die aan het rijk verbonden zijn, onder verantwoording van de minister, die zijn bijna altijd wel [politiek] gekleurd. ... ” (R7)

Deze kritieken vanuit verschillende hoeken lijken te wijzen op politisering van resultaten en kennisinstellingen als geheel. In een ander interview werd dit benadrukt.

“Ik heb het gevoel dat nu wel vraagtekens worden gezet bij de onafhankelijkheid van bureaus en ook de betrouwbaarheid.” (R9)

Over de politisering en het gebruik werd gezegd dat onderzoek dan juist wel gebruikt wordt (R3, R10). Dat zou kunnen wijzen op een instrumentele vorm van kennisgebruik, waarbij gebruik in kritische zin wordt opgenomen. Ook werd door een respondent benoemd dat juist de kennis van een leverancier wordt gebruikt, wanneer de resultaten niet in lijn zijn met de verwachting van de politieke kleur van de leverancier. Dat wijst op een meer politiek-strategische vorm van gebruik.

“Ik maak er juist gebruik van om aan te tonen dat ze gekleurd zijn. We passen het eigenlijk altijd toe. ... Ook instellingen van de overheid die gekleurd zijn, dan kunnen we dat gewoon aantonen.” (R10)

“Daarmee versterk je nog meer je standpunt. Als je tegenstanders jouw standpunt verkondigen, dan heb je dus gelijk gehad zeg maar. Nou ja, tegenstanders vind ik niet helemaal het goede woord, want het zijn natuurlijk gewoon onderzoeksbureaus.” (R3)

Wat betreft de attitude is het ook relevant of en wanneer er een wijziging in de houding ontstaat, dus bijvoorbeeld dat kennis leidt tot een verandering van ideeën of richtingen. Dit lijkt moeilijker te gaan, wanneer er al standpunten of aannames zijn vanuit de fractie met betrekking tot het onderwerp van onderzoek. Een respondent gaf aan dat er van tevoren al kennis is over wat er een in een rapport gaat komen.

“Daar gaat dan uiteindelijk ook een rapport van komen, en dan bevestigt dat toch weer...” (R3)

Indien niet per se het eigen plan uitgevoerd hoefde te worden, gaf een respondent aan dat onderzoek leidend kon zijn (R1). Ook is er meer dan één onderzoek nodig, wil een bestaand standpunt gewijzigd worden, volgens diezelfde respondent (R1).

Kennisleveranciers worden door sommigen dus geassocieerd met politieke kleuren en/of bekritiseerd om hun methode van onderzoek. De associatie met een politieke kleur lijkt niet te betekenen dat kennis dan meer of minder wordt gebruikt. Wel wordt de inzet eerder politiek-strategisch. Daarnaast is de bestaande houding ten opzichte van kennis relevant voor het conceptuele gebruik ervan.

4.2.6 Partijpositie

Dit onderdeel gaat over de positie die een partij inneemt in de Kamer, bijvoorbeeld coalitie of oppositie, en wat dat betekent voor de mate en manier waarop kennis wordt ingezet. Uit een interview komt naar voren dat zowel tussen fracties als tussen de positie waarin de fractie zich bevindt verschillen in kennisgebruik kunnen optreden.

“Verschillende partijen gaan anders om met het werk van instituten.” (R2)

Het verschil tussen oppositie- en coalitiepartijen werd genoemd in relatie tot een politiek voordeel, “een instelling is vaak gekleurd voor de coalitie” (R7). De uitwisseling van kennis kan relevant zijn, omdat er meer toegang tot kennis mogelijk is, bij de coalitie

volgens Enthoven (2011). Kennis wordt volgens een respondent echter niet onderling uitgewisseld, omdat je eigen punt uitgevoerd moet worden (R10). Kennis wordt pas echt gebruikt in het debat (R10). Over kennisuitwisseling tussen fracties werd ook gezegd dat die "niet bestaand" is (R1). Het delen van kennis werd als "tricky" omschreven, omdat men een strategie of standpunt weg kan geven (R5). Binnen de samenwerking tussen coalitiepartijen wordt het eigenbelang benadrukt, alsook de strategische context waarin de kennis wordt gedeeld (R5, R9).

"Het is toch wel een beetje ieder voor zich. ... Het gaat meer over politieke standpunten en wat is jouw mening hierover. Niet over het onderzoek zelf, maar meer van ga je er wat mee doen of niet." (R9)

Een fractiemedewerker veronderstelt dat vooral de coalitiepartijen een gezamenlijk belang hebben, namelijk het "regeringsbeleid" (R1). Onderlinge kennisdeling is niet nodig, omdat iedereen dezelfde kennis ontvangt en de medewerker er vanuit gaat dat anderen het ook hebben gelezen (R1). Het delen van kennis lijkt dus met name plaats te vinden tussen de coalitie, waarbij het gebruik plaatsvindt in een politiek-strategische context.

Naast het verschil tussen coalitie- en oppositiepartijen, werd het verschil in omvang van fracties door een respondent genoemd als relevant onderdeel voor het gebruik van kennis. De respondent stelde dat kleine partijen een enorme hoeveelheid kennis op zich af krijgen, "zelfs in die mate, dat ik heel goed snap dat je selectief moet zijn" (R2). Ook werd benadrukt, dat het moeilijker is om mensen mee te krijgen in initiatieven wanneer zij een kleine partij zijn, en niet zelf de kennis tot zich hebben genomen (R8). Op basis van deze informatie zou kennisgebruik selectiever zijn, maar ook in mindere mate gebruikt (kunnen) worden, wanneer de fractie kleiner is.

4.3 Kwalitatieve bevindingen verkeersveiligheid

4.3.1 Communicatie

Communicatie betreft de communicatie van kennis(leveranciers) naar de Kamer en van de Kamer naar de kennisleveranciers. Kennis over verkeersveiligheid, komt via veel verschillende wegen binnen bij de fracties. De kennis wordt ontvangen via Kamerstukken (R6), de regering (R9), technische briefings en rondetafelgesprekken (R4, R6, R8), door het benaderen van onderzoekers (R6), de griffie (R6, R8), Twitter (R9) en persberichten (R9). Uit een interview komt naar voren dat er op een actieve manier gewerkt wordt aan het delen van kennis (R8). Het actief aanbieden van kennis aan Kamerleden, door het in contact brengen van leveranciers en Kamerleden gebeurt bijvoorbeeld in

rondetafelgesprekken (R4). Twee andere respondenten geven aan dat het contact en de communicatie van kennis door kennisleveranciers indirect verloopt (R6, R9). Ook wordt een onderzoeker uit eigen kenniskring wel eens benaderd (R6). Onderstaande citaten illustreren het verschil in hoe erover de communicatie werd gesproken door respondenten.

“De afgevaardigde van zo een instelling neemt dan meestal wel contact op met specifieke fracties om hun onderzoek onder de aandacht te brengen bij Kamerleden. Ze nodigen ons ook heel vaak uit voor werkbezoeken.” (R8)

“Heel af en toe worden we benaderd, ook actief. Maar niet zozeer door deze kennisinstellingen.” (R6)

Het oordeel over het contact met de leveranciers is wisselend. Een verklaring daarvoor kan zijn dat iedereen op verschillende manieren contact lijkt te hebben of onderhouden met verschillende instanties. De respondent die veel contact had met de kennisleveranciers beoordeelde de communicatie als goed en makkelijk, te zien in onderstaand citaat.

“Ze zijn natuurlijk in dienst van de overheid, dus dat maakt het contact makkelijk.” (R8)

Het contact tussen ministerie en de kennisleverancier werd genoemd door twee respondenten (R8, R9). Daarbij werd benadrukt dat het erop lijkt dat ministeries goed contact hebben met instellingen, waardoor de ene kennisleverancier vaker lijkt terug te komen dan de ander (R8). Verder gaf een respondent aan dat de communicatie en rollen onderling niet altijd geheel duidelijk zijn.

“Ik denk dat Kamerleden nog beperkt weten hoe ze echt onderzoeksinstellingen in kunnen zetten om onderzoek uit te voeren binnen een onderwerp. Ik denk dat daar ook een rol is voor de onderzoeksinstellingen zelf, dat zij aangeven dit zijn wij, dit kunnen wij en hier hebben wij expertise over. Of überhaupt, kun je dat of moet alles via een ministerie gaan?” (R9)

Door geen van de respondenten werd de ondersteuning vanuit de Tweede Kamer bij naam genoemd. Vanuit de dienst worden aan de Kamer factsheets aangeleverd, technische briefings, rondetafelgesprekken en kennismakingen georganiseerd (R4). In relatie tot het aanbieden van kennis werd de griffie genoemd (R6, R8). Daarmee kan ook een medewerker van de onderzoeksdienst bedoeld worden, omdat zij zich niet als

afzonderlijk presenteren maar als staf van de commissie als geheel. Deze staf wordt binnen de Kamer vaak "de griffie" genoemd (R4). Communicatie van kennis via technische briefings en rondetafelgesprekken werd door twee geïnterviewden genoemd (R6, R8). Het organiseren van een rondetafelgesprek geeft geen garantie voor gebruik van kennis. Niet iedereen neemt deel aan deze gesprekken, waarbij de mogelijkheid bestaat dat Kamerleden selectief deelnemen op basis van de te bespreken kennis (R4). Ook de openbaarheid van de communicatie tussen de kennisleveranciers en de Kamerleden, kan van invloed zijn op het kennisproces en daarmee het gebruik van kennis.

"Kamerleden willen, zeker als ze al een tijdje bezig zijn, soms niet al te openlijk toegeven dat ze bepaalde zaken niet helemaal scherp hebben. Daarom is het soms handig om dat achter de schermen te bespreken. Als je aangeeft dat je iets niet helemaal begrijpt, dan kun je daar anders in het debat last van krijgen." (R4)

De mogelijkheden manieren van communicatie tussen leveranciers en Kamerleden die benoemd zijn in de interviews, verschillen erg van elkaar. Hierdoor is het lastig te zeggen wat dat doet voor gebruik van kennis op verkeersveiligheid. De openbaarheid van de communicatie van kennis richting de Kamer, zou wel uit kunnen maken voor het verwerven van kennis. Openbare communicatie biedt dan minder ruimte voor conceptueel gebruik.

4.3.2 Timing

Timing gaat over momenten van het leveren van kennis en wat dat doet voor het gebruik van kennis over verkeersveiligheid. Een fractiemedewerker maakte onderscheid tussen twee soorten actualiteiten en hoe daar op in te spelen met betrekking tot timing.

"Je hebt altijd inhoudelijke, beleidsmatige actualiteiten en politieke, publieke actualiteiten. Daar zit een verschil in. Dan moet je dus gaan timen wanneer je iets gaat doen met die informatie. Dan moet je inschatten, is dat over twee maanden relevant of moet je er nu iets mee. Wat gaan andere partijen doen, wat gaat de minister doen?"

(R6)

Het is voor te stellen dat er sneller instrumenteel gebruik gemaakt wordt van publieke actualiteiten, omdat dat direct relevant is. Daarnaast wordt in bovenstaand citaat genoemd dat er direct vanuit een strategisch oogpunt naar kennis wordt gekeken, alsook dat timing door Kamerleden zelf een politiek-strategische vorm van gebruik kan zijn.

Hetgeen in drie interviews naar voren kwam binnen de factor timing is het aspect van de politieke agenda. Hierover werd gezegd dat de politieke agenda belangrijk is om te volgen, wanneer je je onderzoek publiceert (R4, R6, R8).

“Random iets in m’n mailbox is meestal niet zo handig. Als ik iets moet doen met informatie is het handig als dat op een moment is dat ik er iets mee kan. Af en toe krijgen we van mensen een brief na het debat, dan heb ik er niet zoveel aan.” (R6)

Voor het gebruik van kennis door Kamerleden lijkt op verkeersveiligheid vooral de bestaande agenda met de geplande debatten belangrijk. Indien ver van tevoren duidelijk is dat er een onderzoek aan zit te komen, is het “goed om in de gaten te houden en daar eventueel politieke actie op te ondernemen” volgens een respondent (R9). Een aankondiging van tevoren, zou bij kunnen dragen aan het gebruik van de kennis. Hoewel ook wordt aangegeven dat het andersom kan gaan, namelijk dat de politieke agenda wordt aangepast aan wanneer het onderzoek uitkomt (R4).

Voornamelijk komt voor de factor timing bij verkeersveiligheid het volgen van de Kameragenda naar voren. Dit kan uitmaken voor het wel of niet gebruiken van kennis. Afstemmen van wanneer kennis geleverd wordt kan daarbij uitmaken voor het instrumentele, directe gebruik van de kennis, omdat reacties en de agenda daarop aangepast kunnen worden.

4.3.3 Behoeft

De factor behoefte gaat over de bestaande of ontstane behoefte aan kennis. Het kennisniveau van Kamerleden is wisselend, wat afstemming van de kennisbehoefte volgens een respondent bemoeilijkt (R4). Ook kan er wel behoefte aan kennis zijn maar kan de openbaarheid van een discussie, zoals genoemd onder “communicatie”, de mogelijkheid tot het benoemen of laten blijken van de behoefte aan kennis belemmeren.

De redenen die werden genoemd voor het hebben van behoefte aan kennis zijn: wanneer er een beslissing over genomen moet worden (R6), het veel geld kost (R6), het choqueert (R8), het een hoge politieke urgentie heeft (R6, R9), het om leven en dood gaat (R6) en wanneer belangen van de partij meespelen (R6, R8).

Wanneer onderzoek wordt aangevraagd hangen daar bepaalde verwachtingen aan vast, die de onderbouwing van standpunten kunnen versterken zeiden twee respondenten (R8, R9).

“Wij willen natuurlijk heel graag dat bepaalde dingen onderzocht worden, omdat wij denken dat daar de uitkomst uitkomt die wij willen.” (R8)

Daarbij werd gezegd dat bij verkeersveiligheid zaken eerder op de kaart worden gezet door resultaten van een kennisleverancier, waar dit bij klimaat vaker vraagestuurd is (R9).

Naast de vraag vanuit de Kamer naar onderzoek, wordt er ook vanuit de organisatie van de Kamer proactief kennis aangeleverd wanneer er bijvoorbeeld geconstateerd wordt dat er een "kennishiaat" is (R4). Niet iedere partij schuift bij ieder onderwerp aan, "dus de fracties zijn ook wel selectief in hun kennisverwerving" (R4). Een respondent gaf aan, dat kennis ook wel wordt ingezet wanneer het aan een ander standpunt raakt (R6). Bijvoorbeeld wanneer resultaten naast betrekking op verkeer ook betrekking hebben op het klimaat. Dat wijst op een strategische manier van kennisgebruik.

Daarnaast werd genoemd dat binnengekomen kennis, vanuit een politiek-strategisch oogpunt bekeken wordt. Onderstaande twee citaten geven daar een voorbeeld van. Het tweede citaat kan ook wijzen op een meer conceptuele manier van gebruik, doordat er volgens deze respondent verder gelezen gaat worden wanneer er onduidelijkheid bestaat.

"Als je nieuwe informatie binnen krijgt, in de vorm van een rapport of een onderzoek, is een van de belangrijkste vragen om te stellen: wat vindt de minister hiervan?" (R6)

"Mocht ik denken aan de hand van die conclusies, dat ziet er gegronnd uit en er is niks alarmerends aan dan hoef je er daarna niet zo heel veel meer in te duiken. Maar als je denkt dit is vreemd of wat bedoelen ze hier nou precies, dan ga je zo'n onderzoek wel verder lezen." (R8)

Behoeftte lijkt voornamelijk voort te komen uit zaken die de aandacht trekken en belangen. Een reeds bestaande behoefte aan kennis kan daarbij leiden tot het aanvragen van kennis en het wel of niet komen opdagen bij een activiteit.

4.3.4 Verwerkingscapaciteit

Door alle fractiemedewerkers op verkeersveiligheid werd de grote hoeveelheid kennis die bij medewerkers en Kamerleden binnenkomt genoemd en het belang daarvan voor het gebruik. Daarom is ook in dit onderdeel verwerkingscapaciteit toegevoegd.

"Wat er meestal gebeurt is als er zo'n pakket naar de Kamer wordt verstuurd voor een AO, een basisoverleg van de Tweede Kamer waar het inhoudelijke werk gebeurt... Dat is een schoenendoos aan stukken, dat zijn vaak dikke stapels. Zeker als er veel rapporten

bij zitten. De meeste Kamerleden hebben daar twee of drie per week van. Dan heb je vier minuten spreektijd om daar iets van te vinden.” (R6)

Het begrijpen van de hoofdlijnen is moeilijker, waardoor er kleinigheden uit worden gepikt (R6). Dat kan er volgens respondenten in resulteren dat er selectiever wordt omgegaan met de kennis die binnenkomt en dat veel niet wordt of kan worden gebruikt.

“Wat mij opvalt is dat er veel meer kennis is, dan dat we gebruiken door tijdsgebrek. Dat mensen niet de moeite nemen om alles te lezen, wat eigenlijk ook niet kan. Als de Tweede Kamer alle beslissingen zou nemen op basis van alle beschikbare informatie, dan denk ik dat Nederland er anders uit zou zien.” (R6)

“Dus of ze moeten nog genoeg tijd hebben om zelf te gaan lezen, maar dat is vaak het probleem want dat hebben ze niet want ze zijn maar met zo weinig medewerkers. En voor ons is het lastig omdat we een stapje extra moeten zetten om hen te overtuigen.” (R8)

Bovenstaande respondent geeft aan dat wanneer er weinig mogelijkheden zijn tot het opnemen van kennis, dit vertragend kan werken voor het overtuigen om ergens in mee te gaan op basis van kennis. Dat zou kunnen betekenen dat uiteindelijk minder kennisgebruik plaats zal vinden door beperkte verwerkingscapaciteit. Daarnaast lijken de hoeveelheden aan kennis noodzakelijk tot selectiviteit en politiek-strategisch gebruik te leiden.

4.3.5 Attitude

De houding ten opzichte van de wetenschap is bij respondenten optimistisch (R6, R8, R9). De respondenten spreken met name in positieve zin over de onderzoeken en de publieke kennisleveranciers. Positief wordt er gesproken over het niveau van de instellingen (R6, R9), de medewerkers (R8, R9) en de kwaliteit van de rapporten (R8).

“Zij zijn allemaal onafhankelijk, dus wat zij zeggen is wel gewoon waar.” (R8)

Kennis wordt, volgens de beleving van een van de respondenten, dan ook vaak gebruikt (R8). Het volgende citaat lijkt te wijzen op een vooral instrumentele vorm van gebruik.

“Negen van de tien keer wordt het ook wel meegenomen. Er zijn weinig Kamerleden die zeggen, zo’n onderzoek daar klopt helemaal niks van.” (R8)

Het meenemen van kennis hoeft echter niet te betekenen dat ook alles daadwerkelijk gebruikt wordt. Een respondent geeft aan dat er veel politiek-strategisch gebruik van kennis plaatsvindt, met name wanneer de kennis de fractie niet ligt.

“De verschillende fracties maken hun eigen keuzes in wat ze wel en niet gebruiken. Sowieso als iets niet in hun straatje past, selectief gebruik van kennis dat is natuurlijk aan de orde van de dag.” (R4)

Ook de verantwoordelijken voor verkeersveiligheid gaven kritiek op onderzoeksmethoden en modellen, omdat bepaalde zaken daarin niet mee worden genomen (R6, R8). Politieke kleur van instellingen is door geen verantwoordelijke fractiemedewerker voor verkeersveiligheid genoemd. Desondanks kwam in een interview naar voren dat in debatten de publieke instellingen wel eens geassocieerd worden met een politieke kleur. (R4). Het in diskrediet brengen van de wetenschap wordt door twee geïnterviewden “kwelijk” gevonden (R6, R9).

“Ik zou het wel heel kwelijk en schadelijk vinden als onze onderzoeksbureaus, die best wel goed staan aangeschreven en waar hele slimme mensen zitten, worden gewantrouwd.” (R9)

Wanneer onderzoek standpunten tegensprekt, werd er door drie respondenten aangegeven dat er met die kennis wel iets gedaan wordt (R6, R8, R9). Dat wijst op een conceptuele vorm van kennisgebruik.

“Je kan er iets van vinden, maar ik vind daar het liefst iets van op basis van feiten, op basis van onderzoek. En dat zou kunnen dat daar iets uitkomt, wat mij niet aanstaat, maar je moet je daar toch toe verhouden.” (R6)

Over de publieke kennisleveranciers wordt met name in positieve zin gesproken, wat iets zegt over de houding ten opzichte van de publieke leveranciers en kennis. Daarnaast wordt aangegeven dat kennis serieus wordt genomen en daardoor ook gebruikt wordt. Dat wijst op conceptuele en instrumentele vormen van gebruik.

4.3.6 Partijpositie

Partijpositie gaat over of de positie die een partij inneemt uitmaakt voor het gebruik van kennis. Drie respondenten gaven aan dat de grootte van de partij relevant kan zijn voor het gebruik van kennis binnen I&W (R4, R6, R8). De Kamerleden kunnen niet op alle

plekken tegelijk zijn en moeten daardoor meer keuzes maken tussen wat ze wel en niet doen. De kleine partijen lijken daardoor ook eerder selectief te werk te moeten gaan in zowel kennisgebruik als het bijwonen van debatten en overleggen.

“Dan snap ik dat I&W niet bovenaan je lijstje staat. ... Zij [kleinere fracties] gaan natuurlijk vooral naar debatten die belangrijk zijn voor hun achterban.” (R8)

“Hoe meer je krijgt hoe meer je moet schiften. Dat geldt voor kleine fracties natuurlijk nog veel meer dan voor grote.” (R6)

Respondenten gaven aan dat iedereen toegang heeft tot de kennis van kennisleveranciers, waardoor onderlinge uitwisseling daarvan niet nodig hoeft te zijn (R6, R8). Bij de coalitiepartijen worden volgens de respondenten zaken meer afgestemd, dan bij de oppositie. Geïnterviewden benadrukten ook dat kennis tussen de coalitiepartijen wel gedeeld wordt, omdat de coalitie gemeenschappelijke belangen heeft (R8, R9). Hoe kennis onderling wordt gebruikt kan gevolgen hebben voor kennisgebruik en het debat. Zo gaf een respondent aan dat er nooit een meerderheid komt wanneer voorafgaand aan een debat kennis niet bekend is bij andere partijen (R6) en dat een sterker front kan worden gevormd wanneer er meer samenwerking is (R8). Het organiseren van een kennisactiviteit kan dan voornamelijk voor kleine partijen tactisch zijn (R4). Met een gezamenlijke kennisbasis kan volgens deze respondent een meer inhoudelijk debat worden gestimuleerd (R4). Verder werd genoemd dat oppositie- en coalitiepartijen kennis anders gebruiken. Dit kan wijzen op politiek-strategisch gebruik per positie.

“Ze moeten natuurlijk wel een steen in de vijver kunnen gooien. Over het algemeen zijn de partijen die die vijver besturen daar minder blij mee dan de oppositiepartijen.” (R4)

Samengevat kan het volgens respondenten voor het gebruik van kennis uitmaken hoeveel zetels er ingenomen worden. Weinig zetels kan resulteren in selectiever gebruik. Daarnaast kan een gezamenlijke kennisbasis creëren zowel een conceptuele als politiek-strategische vorm van gebruik zijn.

5. Vergelijkende analyse resultaten

Dit onderdeel bestaat uit een vergelijkende analyse tussen kennisgebruik per factor; op de onderwerpen klimaat en verkeersveiligheid. Hierin komen de kwantitatieve en de kwalitatieve analyse samen.

5.1 Communicatie

De communicatie van kennis gebeurt via verschillende wegen, waarvoor geen eenduidige, vaste route lijkt te bestaan binnen de Kamer. Zowel binnen het onderwerp verkeersveiligheid als binnen het onderwerp klimaat liepen de opmerkingen over de communicatie van kennis sterk uiteen. De beoordelingen over hoe kennis gedeeld wordt zijn ook verschillend. Dit bemoeilijkt het om iets te zeggen over communicatie en wat deze factor doet met kennisgebruik. Bij het onderwerp klimaat werd meerdere keren genoemd dat het contact met de leverancier opgezocht werd, waar dit bij verkeersveiligheid niet naar voren kwam.

Uit de gesprekken met fractiemedewerkers op het onderwerp klimaat komt naar voren dat het op een directe informele manier van communiceren over onderzoek met de leverancier nuttig kan zijn. Een positieve toon over de communicatie lijkt voort te komen uit direct contact met kennisleveranciers en wetenschappers. Direct contact geeft de mogelijkheid tot het stellen van vragen, waardoor het eigen maken van het onderzoek vergemakkelijkt kan worden. Ook biedt dat contact en de mogelijkheden tot het stellen van vragen aanleiding tot conceptueel en politiek-strategisch gebruik. Het conceptuele gebruik hangt deels samen met welke (politiek-strategische) vragen men stelt. Binnen verkeersveiligheid en binnen het onderwerp klimaat benoemden respondenten dat de openbaarheid van de discussie van invloed kan zijn op de omgang met kennis. Een formeel gesprek geeft hierbij eerder aanzet tot politiek-strategische vragen en houdingen, waar een informeel meer mogelijkheden kan bieden tot een meer open en reflecterende blik.

Overeenkomsten	Verschillen
Diversiteit aan communicatiekanalen.	-
Wisselende oordelen over en ervaringen met de communicatie met publieke leveranciers.	
Informele en directe communicatie geven meer ruimte voor conceptueel gebruik en minder aanleiding tot politiek-strategisch	

gebruik ten opzichte van formele communicatie.

5.2 Timing

De timing van het leveren van onderzoeksresultaten kan in overleg en afstemming met de politiek gebeuren. Een verschil dat naar voren kwam is dat bij klimaat werd genoemd dat het naar buiten brengen van het onderzoek werd uitgesteld of net voorafgaand aan een debat werd geleverd, terwijl bij verkeersveiligheid werd genoemd dat het debat kan worden uitgesteld naar aanleiding van een onderzoek. Op basis van de opmerkingen van drie respondenten op klimaat en het NRC-artikel (Stellinga en De Koning, 2019), lijkt het erop dat ongetemde politieke onderwerpen die het debat kunnen beheersen, tactischer getimed worden dan getemde onderwerpen.

In de kwantitatieve analyse kwam naar voren dat de perioden van verkiezingen geen verschil in mate van publiek kennisgebruik aantonen. Volgens respondenten kunnen verkiezingen op klimaat een rol spelen bij de aard van het gebruik van kennis, bijvoorbeeld omdat er aan de reputatie van de fractie gedacht wordt. Het net na de verkiezingen uitbrengen van resultaten kan minder aansporen om de resultaten op een selectieve, strategische manier te gebruiken. Daarnaast werd het moment voor het reces genoemd, als een moment waarop minder mogelijkheid is tot politiek-strategisch gebruik en meer voor conceptueel gebruik. Binnen het onderwerp verkeersveiligheid kwam de aard van het gebruik en de timing van kennis niet terug.

De vaste agenda van de Kamer werd zowel binnen klimaat als verkeersveiligheid genoemd als belangrijk onderdeel van timing, namelijk door zes respondenten. Hierbij is het hoofdonderwerp van debat relevant voor het gebruik van kennis op beide onderwerpen.

Overeenkomsten	Verschillen
Belang van het thema op de vaste Kameragenda voor het gebruiken en aanleveren van kennis.	Onderzoeksresultaten na een debat publiceren bij klimaat - het debat afstemmen op de onderzoeksresultaten bij verkeersveiligheid.

5.3 Behoeft

Veelzijdige redenen werden gegeven voor het ontstaan en bestaan van de behoefte aan kennis. Meest genoemde zaken wat betreft de behoefte aan kennis zijn de verwachte reactie van de fractie, het meespelen van belangen of wanneer er niet genoeg kennis is bij de fractie of in het algemeen. De belangen wijzen op een meer politiek-strategische motivatie voor de behoefte aan kennis, waar meer kennis nodig hebben kan wijzen op instrumentele en conceptuele motivatie voor kennisgebruik. Behoeft speelt ook in op onbewuste processen, waardoor niet altijd duidelijk is waardoor behoefte aan kennis er is of ontstaat. Wanneer kennis gebruikt wordt, zou veronderstelt kunnen worden dat er een behoefte aan is of een behoefte is ontstaan.

Bij behoefte en gebruik lijkt er een verschil te zijn in gevraagde kennis en ongevraagde kennis. Dit kwam zowel bij klimaat als bij verkeersveiligheid naar voren. Gevraagde kennis wijst op een behoefte aan die kennis vanuit de Kamer. Wanneer gevraagd wordt om onderzoek uit te voeren, hangen daar ook bepaalde verwachtingen aan vast. Gevraagd onderzoek lijkt dus vanuit een politiek-strategische hoek te komen. Hoewel dit er ook in kan resulteren dat conceptueel en instrumenteel gebruik van kennis plaatsvindt, omdat bij de aanvraag ook de verwachting van een reactie geschapt wordt. Een verschil dat hier werd opgemerkt, is dat bij klimaat onderzoek eerder vanuit de vraag van de politiek komt, waarbij zaken op verkeersveiligheid eerder gaan leven dankzij het rapport dat naar buiten komt. Dat kan erop wijzen dat er meer behoefte is aan kennis per onderwerp.

Overeenkomsten	Verschillen
Behoeft door een verwachte reactie vanuit de politiek, belangen of kennistekort.	Gebruik van vraaggestuurde kennis bij klimaat - Gebruik van ongevraagde kennis bij verkeersveiligheid.
Vraaggestuurde kennis kent een voorafgaande behoefte aan resultaten en uitkomsten.	

5.4 Verwerkingscapaciteit

Negen respondenten gaven uit zichzelf aan dat een zeer grote hoeveelheid kennis bij de Kamer binnenkomt. Er is een tekort aan tijd en hoeveelheid medewerkers, om alle

kennis die binnenkomt te kunnen verwerken. Dit heeft tot gevolg dat selectief gebruik noodzakelijk wordt en dat er minder ruimte overblijft voor instrumenteel en conceptueel gebruik van kennis.

Zowel bij klimaat als bij verkeersveiligheid werd aangegeven dat ook het aantal zetels relevant is voor de capaciteit, omdat dezelfde kennis met minder menskracht verwerkt kan worden. Onder 5.6 bij partijpositie nogmaals terug zal komen. Minder zetels betekent minder capaciteit om kennis te verwerken en gebruiken, wat selectief gebruik in de hand werkt.

Overeenkomsten	Verschillen
Tekort aan tijd en mensen waardoor kennis selectief gebruikt wordt.	-

5.5 Attitude

Binnen beide onderwerpen worden de kennisleveranciers of de resultaten gepolitiseerd, variërend van politiek gekleurd tot onvolledig in de methode. De opmerkingen van respondenten wijzen er niet op dat onderzoek niet gebruikt wordt, wanneer de publieke kennisleverancier geassocieerd wordt met een politieke kleur. De leverancier wordt dan bijvoorbeeld bekritiseerd. Ook werd gezegd dat kennis van de instellingen die gelinkt worden aan een tegenstrijdige politieke mening soms juist gebruikt worden, omdat dit overtuigend is. Er kan volgens de respondenten dus ofwel instrumentele ofwel politiek-strategische doorwerking plaatsvinden, vanwege de politieke gekleurdheid waarmee de publieke kennisleveranciers geassocieerd kunnen worden.

Bij verkeersveiligheid werd een ander beeld geschetst van de publieke kennisleveranciers, dan bij de interviews binnen het onderwerp klimaat. De respondenten kijken kritisch naar kennis, maar hebben over het algemeen wel vertrouwen in de publieke kennisleveranciers en de onafhankelijkheid daarvan. Het vertrouwen in de onafhankelijkheid, lijkt aan te zetten tot instrumentele en conceptuele vormen van kennisgebruik. Hierbij werd gezegd dat men zich moet verhouden tot geleverde kennis ongeacht de bestaande standpunten, terwijl bij klimaat gezegd werd dat meerdere resultaten nodig zijn voor wijzigingen in de ideeën en daarmee conceptueel gebruik. Dit kan samenhangen met het psychologisch aspect, dat mensen in veel gevallen een "status quo bias" hebben. Dat betekent dat de waarde van de positie waar men in verkeert, wordt overschat ten opzichte van de nieuwe keuze die gemaakt kan worden. Daardoor kan onze rationaliteit worden beperkt (Mercer, 2005). Uitgaande van deze theorie, biedt getemd onderwerp eerder aanleiding tot conceptueel en/of

instrumenteel gebruik en een ongetemd politiek onderwerp eerder aanleiding tot politiek-strategisch gebruik, omdat op de tweede meer standpunten zijn ingenomen.

Overeenkomsten	Verschillen
Politisering onderzoeksresultaten.	Conceptueel en instrumenteel gebruik moeizamer bij klimaat dan bij verkeersveiligheid.
Politisering publieke kennisleveranciers.	

5.6 Partijpositie

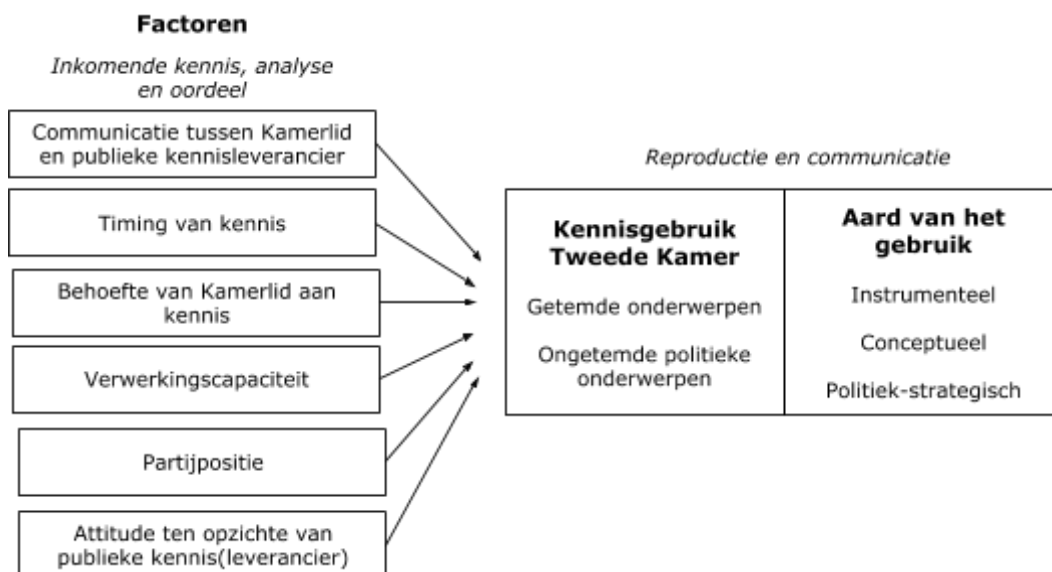
De coalitiepartijen gebruiken minder (zichtbaar) kennis dan de oppositiepartijen op beide onderwerpen in de algemene overleggen. Dat is opvallend, omdat volgens Enthoven (2011) de coalitie meer toegang heeft tot kennis. Een verklaring daarvoor kan zijn dat in de coalitie meer zaken onderling besproken worden, waardoor meer conceptueel gebruik plaatsvindt of er afgestemd wordt met de regering. Opmerkelijk is daarnaast dat met betrekking tot de coalitie gemeenschappelijke doelen zijn genoemd op beide onderwerpen, waar dit binnen of in relatie tot de oppositie niet werd genoemd. Dat geeft aan dat de controlerende taak anders wordt uitgevoerd. Het afstemmen van kennis kan leiden tot politiek-strategisch gebruik, omdat het van tevoren is besproken wat ermee te doen. Afstemming kan er daarnaast voor zorgen dat een debat diepgaander is, wanneer het kennisniveau gelijkwaardig is en er overeenstemming is over de kennis. Het delen van kennis met zowel oppositie- als coalitiepartijen kan een strategische zet zijn, maar ook conceptueel gebruik vergroten wanneer de kennisdeling zorgt voor een andere toon van het debat.

Een andere component die ertoe doet is het aantal zetels in de Kamer. Vijf respondenten benoemen dat kleine fracties genoodzaakt zijn om anders om te gaan met kennis, zowel bij verkeer als bij klimaat. Daarbij komt dat de Kamer tegenwoordig uit steeds meer verschillende fracties bestaat, ook wel aangeduid als versplintering. Met minder mensen komt dezelfde hoeveelheid aan debatten, overleggen, onderwerpen en kennis voorbij. Selectief gebruik vindt bij grotere fracties plaats, maar bij kleinere fracties is dit nog meer het geval. Meer (moeten) selecteren leidt tot meer politiek-strategisch kennisgebruik. De oppositie bestaat uit negen partijen en de coalitie uit vier partijen. Ondanks dat de oppositie bestaat uit meerdere kleine fracties, gebruiken zij vaker kennis per onderwerp. De grootte van de fractie leidt dus niet tot meer direct kennisgebruik, maar er lijkt wel meer ruimte te zijn voor conceptueel gebruik. De grootte van de fractie kan er wel voor zorgen dat minder overleggen en debatten bijgewoond kunnen worden.

Overeenkomsten	Verschillen
Oppositiepartijen zetten vaker zichtbaar kennis in dan coalitiepartijen.	-
Kleine partijen zijn genoodzaakt selectiever kennis te gebruiken.	

5.7 Deelconclusie aard kennisgebruik

De factoren van dit model kunnen allen invloed hebben op het gebruik van kennis. Het gaat er echter vooral om hoe bepaalde factoren zijn ingevuld in de situatie. De overeenkomsten binnen de casussen zeggen voornamelijk wat over kennisgebruik in de Kamer, omdat het twee afwijkende casussen betreft. Uit de resultaten komt op beide onderwerpen een zesde relevante factor voor kennisgebruik en de aard daarvan naar voren, namelijk verwerkingscapaciteit. Hieronder is daarom een vernieuwd conceptueel model weergegeven, met daaraan de factor verwerkingscapaciteit toegevoegd.

Figuur 14: vernieuwd model kennisgebruik.

Voor het instrumentele, directe gebruik van kennis, kan vooral timing relevant zijn. Kennis wordt gebruikt als de kennis betrekking heeft op het hoofdonderwerp van het debat. Er kan dan direct iets met de kennis gedaan worden. Timing betreft hier dus de onderwerpen op de vastgestelde Kameragenda. In geval van conceptueel gebruik zijn de mogelijkheden tot communicatie relevant. Directe, informele mogelijkheden van communicatie met publieke kennisleveranciers geven ruimte voor het vrij stellen van

vragen en het vergaren van kennis. Daarnaast zijn de factoren houding en verwerkingscapaciteit bepalend voor politiek-strategische vorm van kennisgebruik. Publieke kennisleveranciers worden gepolitiseerd. Verder zorgen de hoeveelheid mensen in relatie tot de hoeveelheid tijd en menskracht ervoor dat kennis selectief en daarmee politiek-strategisch wordt gebruikt.

6. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zijn de hoofdvraag en de deelvragen beantwoord op basis van de resultaten en de analyse in hoofdstuk vier en vijf. De beantwoording is gecombineerd met reflectie op de theorie en de relevantie van dit onderzoek. Vervolgens is in de discussie dieper ingegaan op de methode van onderzoek en de gebruikte theorie. Binnen deze discussie zijn aanbevelingen gegeven voor vervolgonderzoek. Tot slot zijn er praktische aanbevelingen geformuleerd om kennisgebruik en de weg daarheen in de toekomst te kunnen optimaliseren.

6.1 Beantwoording hoofd- en deelvragen

De hoofdvraag: "Waarvan zijn de wijzen van kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de Tweede Kamer afhankelijk?" is beantwoord door eerst de drie deelvragen te beantwoorden. Dit zijn de volgende drie vragen: "Welke factoren dragen bij aan de mate van kennisgebruik in de Tweede Kamer?", "Op welke wijzen gebruiken Kamerleden kennis van publieke kennisleveranciers?" en "Hoe beïnvloeden die factoren de verschillende vormen van kennisgebruik?"

"Welke factoren dragen bij aan de mate van kennisgebruik in de Tweede Kamer?"

Met name timing van kennis en de positie waarin de partij zich bevindt zijn bepalend voor het gebruik van kennis. De timing van kennis is cruciaal, omdat kennis voornamelijk niet gebruikt werd wanneer het hoofdonderwerp van de agenda niet met het betreffende thema te maken had. Daarbij werd geen verschil gezien in een gepolitiseerde situatie zoals bij verkiezingen, maar is de invulling vrij eenvoudig, namelijk; de kennis moet aansluiten op de onderwerpen op de officiële agenda van de Kamer.

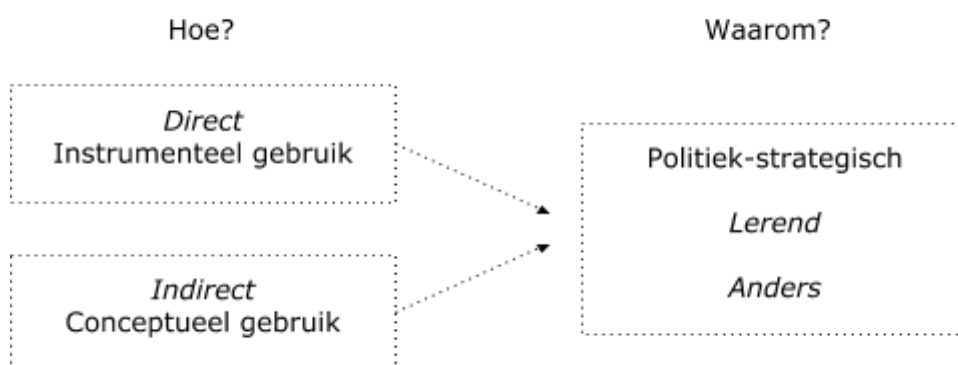
Bij partijpositie zijn zetels en wie deelneemt in de coalitie of oppositie van belang. Coalitiepartijen maken, mede op basis van kennis, onderlinge afspraken, waar oppositiepartijen dit niet of minder doen. Hoewel de fracties in de Kamer de gezamenlijke controlerende taak uitvoeren. Dat heeft gevolgen voor de inzet van de kennis van publieke leveranciers in de Kamer. In de praktijk van de overleggen gebruikten de coalitiepartijen minder kennis van publieke kennisleveranciers bij de uitvoering van hun controlerende taak. Dat zou kunnen voortkomen uit het "strategisch monisme" tussen regering en coalitiepartijen. Dit kan betekenen dat kennis in mindere mate in publieke overleggen wordt gebruikt, en ook minder zichtbaar is wat er precies met kennis gebeurt. Daarnaast is er sprake van versplintering in de politiek. Fracties met weinig zetels moeten keuzes maken in welke overleggen zij bijwonen. Met name de

oppositie bestaat uit kleinere fracties, maar juist vanuit de oppositie werd geen noodzaak tot samenwerking benoemd. Deze twee ontwikkelingen samen kunnen als gevolg hebben dat de regering minder gecontroleerd wordt op basis van kennis.

Op welke wijzen gebruiken Kamerleden kennis van publieke kennisleveranciers?

Kennis wordt in de Kamer ingezet door te verwijzen naar publieke kennisleveranciers. Hierbij komt het erg vaak voor dat zaken gepresenteerd worden als feiten, maar er niet verwezen wordt waar deze feiten vandaan komen. In verslagen van overleggen is terug te zien dat partijen kennis anders inzetten. De vraag is nu op welke wijzen Kamerleden de kennis in praktijk inzetten. De theorie daarover zegt dat er drie vormen van kennisgebruik bestaan, namelijk: instrumenteel, conceptueel en politiek-strategisch. Deze drie vormen van kennisgebruik die in de theorie worden onderscheiden, kunnen tegelijkertijd plaatsvinden. Onderscheid werd gemaakt op indirecte en directe vormen van kennisgebruik. Hierbij zijn politiek-strategische en conceptuele vormen van kennisgebruik indirect en is instrumenteel gebruik direct. Deze drie vormen van gebruikt zijn in de theorie op eenzelfde niveau geplaatst. Echter, in de praktijk hebben deze gebruiksvormen geen betrekking op hetzelfde onderdeel van kennisgebruik.

Politiek-strategisch gebruik neemt een bijzondere positie in. Indien men kennis gebruikt met politiek-strategische doeleinden, dan kan dat zowel direct als indirect plaatsvinden. Conceptueel en instrumenteel gebruik hebben betrekking op de vraag of kennis snel en transformerend werd gebruikt of zijdelings sluimerend. De politieke vorm van gebruik heeft betrekking op de vraag waarom kennis wordt gebruikt. Dat kan zowel politiek-strategisch zijn, als met een ander doel bijvoorbeeld om te leren. Momenteel worden deze vormen van gebruik gepresenteerd als van een zelfde niveau, wat niet lijkt aan te sluiten op gebruik in de praktijk. De vraag op welke wijzen kennis door Kamerleden gebruikt wordt kan daarom beantwoord worden met: indirect of direct, waarna de waarom vraag gesteld kan worden. Onderstaand model toont aan hoe in het vervolg de aard van kennisgebruik benaderd zou kunnen worden.

Hoe beïnvloeden factoren de verschillende vormen van kennisgebruik?

Voor het direct en instrumenteel kunnen gebruiken van kennis is de timing van kennis wederom van belang, omdat kennis ook direct gebruikt moet kunnen worden binnen het politieke proces. Daarnaast geldt voor de conceptuele indirecte vormen van gebruik, dat op het gebied van communicatie nog mogelijkheden te behalen zijn. Kennis van publieke leveranciers wordt via officiële overleggen gepresenteerd, waarin ook de vragen van Kamerleden gesteld kunnen worden. Daardoor vindt kennisverwerving in een politieke situatie plaats. Kennisverwerving via informele en directe wegen, kunnen bevorderend zijn voor indirect gebruik waarbij de politieke strategie minder relevant is.

Daarnaast is politiek-strategisch gebruik van kennis vanzelfsprekend in een politieke omgeving. Toch zijn er twee factoren die extra bijdragen aan deze vorm van gebruik. Dit zijn de verwerkingscapaciteit en de houding. De houding ten opzichte van publieke kennisleveranciers is gepolitiseerd, waardoor resultaten politiek-strategisch gepresenteerd of bekritiseerd worden. Dit kan de maatschappelijke onzekerheid aangaande desinformatie versterken. De verwerkingscapaciteit leidt daarnaast tot een noodzakelijke selectie van kennis door fracties, door de hoeveelheid medewerkers in relatie tot de hoeveelheid beschikbare kennis.

Bovenstaande conclusies brengen dit onderzoek tot de beantwoording van de volgende hoofdvraag: *"Waarvan zijn de wijzen van kennisgebruik van publieke kennisleveranciers in de Tweede Kamer afhankelijk?"*

Voor het gebruik van kennis zijn de partijen, het nastreven van gemeenschappelijke doelen en de timing van een kennisleverancier bij het leveren van kennis voornamelijk van invloed. De aard van kennisgebruik is in de politiek afhankelijk van de manieren vormen van communicatie, politisering van kennis en leveranciers en de mogelijkheden tot verwerking van die kennis.

Informele communicatie geeft eerder aanleiding tot conceptueel gebruik. Daarnaast leidt de agenda van de Kamer tot meer en instrumenteel gebruik van kennis. Ook is er een politisering gaande van de onderzoeken en de kennisleveranciers zelf, waardoor de kennis eerder politiek-strategisch wordt ingezet. Tot slot dreigt er een kloof te ontstaan tussen de steeds groter wordende hoeveelheid aan kennis en de verminderde verwerkingscapaciteit. Versplintering en het gebrek aan gemeenschappelijke doelen tussen fracties uit de oppositie en coalitie kunnen dit proces versterken. Dat resulteert niet in minder gebruik van kennis, maar meer politiek-strategisch gebruik van kennis. De relevantie van kennis van de kennisleveranciers in de politieke praktijk kan daardoor afnemen. De manieren van kennisgebruik beïnvloeden de uiteindelijke besluitvorming en kunnen daarmee de uitkomst van doorwerking van kennis in politiek en maatschappij bepalen.

6.2 Reflecties op het onderzoek

De keuzes die gemaakt zijn binnen dit onderzoek kennen zowel voor- als nadelen, en behoeven daarom enkele reflecties. Daarnaast roepen de resultaten ook nieuwe vragen op, die behandeld worden in dit onderdeel.

Te beginnen met het gebrek aan consensus in de literatuur het begrip en het theoretisch kader van kennisgebruik en doorwerking. De begrippen worden door elkaar heen gebruikt, wat naast verwarrend problematisch kan zijn. Hierdoor kunnen onderzoeken naar hetzelfde thema een dusdanige andere lading krijgen dat onduidelijk wordt wat de begrippen gaan betekenen. Het is daarom noodzakelijk dat hier meer overeenstemming over ontstaat in de literatuur. Dit empirisch onderzoek toont aan dat wanneer men doorwerking wil onderzoeken het een logische stap kan zijn om kennisgebruik als onderdeel van doorwerking als proces aan te merken. De onenigheid lijkt er ook in te resulteren, dat in de wetenschap meerdere keren is geprobeerd om doorwerking binnen een theoretisch kader te plaatsen. Dit proces is in ontwikkeling en een breed geaccepteerd kader lijkt te ontbreken. Deze ontwikkelingsfase bemoeilijkt het onderzoek naar kennisgebruik en doorwerking. De bestaande kaders zouden kunnen worden aangevuld of aangepast, naar aanleiding van onderzoeken die naar doorwerking worden uitgevoerd en de moeilijkheden die dat met zich meebrengt.

Verder is er de kanttekening dat kennisgebruik en de resultaten die daaruit voortkomen, met name in de kwantitatieve analyse, niet zo zwart wit zijn als het kan lijken. Zo is de analyse uitgevoerd op de debatten van de algemene overleggen. Bij de overleggen neemt niet iedere partij telkens deel. Zoals in de resultaten is besproken wordt er ook selectief deelgenomen aan overleggen of keuzes moeten worden gemaakt door de omvang van de fractie. De nuance van de wil of onwil tot deelname aan de vergadering ontbreekt in de grafieken. Deze debatten blijven wel relevant voor besluitvorming, omdat de inhoud daar uitgebreid wordt besproken. Welke kennisleveranciers daarbij gebruikt worden is nu namelijk zichtbaar. Het zegt echter minder over welke kennis wordt gebruikt door partijen die minder vaak aanwezig zijn bij de overleggen. Vervolgonderzoek zou daarop in kunnen spelen door debatten in de plenaire zaal te analyseren, alhoewel ook daar het probleem van de beperkte aanwezigheid van fracties kan spelen.

Daarnaast ontbreken in de uitvoering van het onderzoek enkele nuances, die relevant kunnen zijn voor het maatschappelijk debat rondom kennisgebruik en waarheden. Door het gebrek aan verwijzingen naar kennisleveranciers zijn in de kwantitatieve analyse het gebruik van kennis zonder verwijzing niet meegenomen. Dit betekent niet dat kennis helemaal niet gebruikt is. Daarnaast is, wanneer er wel verwezen werd naar de afkomst van de kennis, aangenomen dat de kennis ook

daadwerkelijk van deze bron afkomstig is. Het rapport werd daarbij veelal niet vermeld, waardoor controle van de kennis haast niet mogelijk is. Dit is eigen aan de politieke context, want politici hoeven bronnen niet te vermelden. Terugkomend op de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek, zou het meer en duidelijker vermelden van bronnen wel meer duidelijkheid kunnen scheppen in de discussie rondom waarheden.

Ook wordt in dit onderzoek sterk de focus gelegd op de gebruiker van de geleverde kennis. Dit heeft tot het gevolg dat maar een deel van het verhaal onder de loep wordt genomen. Eerdere onderzoeken naar kennisgebruik werden voornamelijk beredeneerd vanuit onderzoeksinstanties. Er is echter een wisselwerking gaande tussen zowel de gebruiker als de leverancier. Interviews met kenniscoördinatoren hebben bijgedragen aan het verruimen van de blik van het onderzoek. Voor de volledigheid van het proces tussen leverancier en gebruiker, kan het ook nuttig zijn om de ervaringen van de leveranciers te onderzoeken. Uit de interviews komt bijvoorbeeld naar voren dat de manieren waarop kennis bij de medewerkers belandt sterk kan verschillen. Hierdoor blijft deels onduidelijk hoe onderzoeken daadwerkelijk met Kamerleden worden gedeeld. Door het onderzoeken van de gehele wisselwerking tussen leverancier, gebruiker en gebruik kan een vollediger beeld geschetst worden van kennisgebruik.

Tot slot zitten aan kennisgebruik veel sociale en psychologische aspecten verbonden. De behoeften en houding ten opzichte van kennis zijn hier goede voorbeelden van. Uit de interviews kwam naar voren dat de houding ten opzichte van kennis samen lijkt te hangen met de cultuur in een fractie. Deze nuance komt minder duidelijk naar voren in dit onderzoek, door de anonimisering van respondenten. Voor de maatschappelijke bruikbaarheid van resultaten over kennisgebruik, bijvoorbeeld voor kiezers, is het van toegevoegde waarde om de verschillen tussen fracties en de houding ten opzichte van kennis te onderzoeken. Aanknopingspunten voor onderzoek naar het psychologische aspect van kennisgebruik zouden daarbij geboden kunnen worden door een bekende theorie over het maken van keuzes, de prospecttheorie. De theorie biedt een tegengeluid op de theorieën over rationale keuzes en gaat over het nemen van beslissingen. Hoe mensen informatie framen beïnvloedt ook het oordeel over de informatie (Mercer, 2005, p.1). Uit de theorie blijkt dat negatieve informatie zwaarder weegt dan positieve informatie, er eerder gekozen wordt voor zekerheid dan voor onzekerheid, er minder snel risico wordt genomen in goede posities, er sneller risico wordt genomen in een verliezende positie en mensen graag bij hun status quo blijven (Mercer, 2005). Dit laatste effect is ook benoemd in de resultaten van dit onderzoek. De prospecttheorie werpt de vraag op of instrumenteel kennisgebruik realistisch is, of slechts een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid. Aanvullend psychologisch

onderzoek zou interessante inzichten kunnen opleveren voor onderzoek naar kennisgebruik en doorwerking.

6.3 Aanbevelingen

Een drietal aanbevelingen vloeien voort uit de resultaten van dit onderzoek. De eerste aanbeveling is gericht aan de organisatie van de Tweede Kamer. De daaropvolgende aanbevelingen zijn gericht aan kennisleveranciers of kennismakelaars, die zich richten tot de politici in de Tweede Kamer.

1. Breid de politieke kennis-ondersteuning uit.

Twee maatschappelijke processen zijn gaande die kennisgebruik in de Kamer noodzakelijkerwijs politiek-strategisch maken, blijkt uit dit onderzoek. Dit zijn versplintering in de politiek en de steeds grotere hoeveelheid aan en toegang tot kennis. Politiek-strategisch gebruik is eigen aan de politieke situatie. Problematisch kan het echter worden wanneer het een noodzaak is en geen keuze. Noodzakelijk selectief gebruik kan ervoor zorgen dat de waarde van publieke kennisleveranciers afneemt, omdat optimale benutting onmogelijk blijkt. Om Kamerleden en de medewerkers in staat te stellen om deze hoeveelheid informatie te kunnen verwerken is er meer ondersteuning nodig in de Kamer. Meer ondersteuning biedt daarbij ruimte voor grondiger gebruik van de geleverde kennis en kan bijdragen aan instrumentele en conceptuele vormen van gebruik.

2. Bied bij het leveren van kennis directe, informele communicatiemogelijkheden aan.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat informele, directe mogelijkheden van communicatie naar aanleiding van onderzoek invloed kunnen hebben op de kennisverwerving in de Kamer. Kennis wordt nu gedeeld via formele overleggen, waarin alleen Kamerleden in de politieke setting vragen kunnen stellen. Informele opties geven meer aanleiding tot een open houding ten opzichte van de kennis en geven meer mensen toegang hiertoe. Directe mogelijkheden tot het stellen van vragen kunnen daarnaast bijdragen aan het begrijpen van kennis en kennisverwerving versnellen. Een concrete manier om dit te organiseren is bijvoorbeeld door het aanbieden van de mogelijkheid tot het stellen van vragen aan de betreffende onderzoekers via een WhatsApp-vraagbaak. Dit kan door een onderzoek aan te bieden met een link naar de deelname aan de groep of via een QR-code. Een tweede mogelijkheid is het organiseren van meer informele presentaties, waarbij iedereen de gelegenheid heeft om direct vragen te stellen.

3. Evalueer hoe de geleverde kennis in de praktijk wordt gebruikt.

Vaak wordt door Kamerleden niet precies verwezen naar de titel van de kennisbron of wordt de kennisbron in geheel weggelaten. Hierdoor is het voornamelijk de kennisleverancier die kan nagaan hoe en of de geleverde kennis gebruikt wordt. Naast verschillende vormen van gebruik behoren ook foutief gebruik en non-gebruik tot de mogelijkheden van kennisgebruik. Het evalueren van gebruik kan uiteindelijk inzicht geven in de behoefte aan kennis, alsook in de verschillende manieren en de maten van het (niet) gebruiken van kennis. Daarnaast kan foutief gebruik gesignaleerd worden, wat bij kan dragen aan de maatschappelijke discussie omtrent desinformatie. Reacties daarop kunnen deze ontwikkeling nuanceren, zolang men waakzaam blijft dat de kennisleverancier geen politiek gaat bedrijven.

7. Referentielijst

- Adriaanse, M. L. (2019, 15 januari). Justitie-ambtenaren beïnvloeden WODC-onderzoek. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via: https://www.nrc.nl/nieuws/2019/01/15/justitie-ambtenaren-beinvloeden-wodc-onderzoek-a3636681?utm_source=SIM&utm_medium=email&utm_campaign=Binnenhof&utm_content=&utm_term=20190307.
- Allison, G. T., & Zelikow, P. (1999). *Essence of decision: Explaining the Cuban missile crisis*. Pearson Education.
- Bekkers, V. (2013). *Beleid in beweging. Achtergronden, benaderingen, fasen en aspecten van beleid in de publieke sector*. Uitgeverij Lemma bv.
- Bekkers, V., Fenger, M., Homburg, V. en Putters, K. (2004). *Doorwerking van Strategische Beleidsadvisering*.
- Benschop, H.P. (2017, december). Hoe verhogen we het rendement van kennis voor beleid?: Van beleidscontrol naar leerproces. *Beleidsonderzoek Online*. Geraadpleegd via: http://www.beleidsonderzoekonline.nl/tijdschrift/bs0/2017/12/BO_2213-3550_2017_000_010_001.
- Bickerton, C. en Accetti, C.I. (2017). Populism and technocracy: opposites or complements?. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 20 (2), 186-206
- Bogt, H.J. ter (2005). *Managementvernieuwing bij de overheid - Mooie woorden of echte daden?*. GrafiMedia Rijksuniversiteit Groningen.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University Press.
- Derksen, J.W. en Ephraim, K. (2013). *Kennis en beleid verbinden: praktijkboek voor beleidsmakers*. Boom Lemma uitgeverij.
- Enthoven, G.M.W. (2011). *Hoe vertellen we het de Kamer?: Een Empirisch Onderzoek naar de Informatierelatie tussen Regering en Parlement*. Eburon Uitgeverij BV.

Enthoven, G.M.W. (2012). *Informereren of manipuleren?: Over het samenspel tussen politicus en ambtenaar*. Sdu Uitgevers.

Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative inquiry*, 12(2), 219-245.

Funtowicz, S.O., Goorden, L., Grin, J. en Leroy, P. (2007). *Wetenschap, maatschappij, politiek: wie stuurt wie?*. Eburon Uitgeverij BV.

Gerritsen, M. en Lemmens, E. (2017). *Inzicht in doorwerking van rekenkamerproducten: Doorontwikkeling van het cirkelmodel op basis van praktijkervaringen*. Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies.

Graaf, H. van der en Hoppe, R. (1996). *Beleid en politiek: een inleiding tot de beleidswetenschap en de beleidkunde*. Uitgeverij Coutinho.

Greasley, P. (2007). *Quantitative data analysis using SPSS: an introduction for health & social science*. McGraw-Hill Education.

Henry, G.T. en Mark, M. M. (2003). Beyond use: Understanding Evaluation's Influence on Attitudes and actions. *American Journal of Evaluation*, 24 (3), 293-314.

Hakhverdian, A. en Schakel, W. (2017). *Nepparlement?: een pleidooi voor politiek hokjesdenken*. Amsterdam University Press.

Hoekstra, R. (2013). Wat is de meerwaarde van onze rekenkamer? Introductie van een model om de doorwerking van rekenkameronderzoek te meten. *Beleidsonderzoek Online*. Geraadpleegd via:
<http://www.beleidsonderzoekonline.nl/tijdschrift/bs0/2013/10/BELEIDSONDERZOEK-D-13-00006>.

Hoppe R. (2005). Rethinking the science-policy nexus: from knowledge utilization and science technology studies to types of boundary arrangements. *Poiesis & Praxis*, 3 (3), 199-215.

Hupe, P.L. en Meer, F.B. van der (2006). Cruciale koppelingen. Over doorwerking van emancipatie- effectrapportages in overheidsprocessen. *Beleidswetenschap*, 20 (2), 3-21.

Jennings, E.T. en Hall, J.L. (2011). Evidence-based practice and the use of information in state agency decision making. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 22(2), 245-266.

Kahneman, D. (2011). *Thinking, fast and slow*. Macmillan Publishers.

Kamerstukken II 2018/19, 30 196, nr. 619.

Kanne, P. en Driessen, M. (2017). *Desinformatie leidt tot verwarring bij nieuwsconsument: Onderzoek voor de Volkskrant*. I&O Research.

Knott, J. en Wildavsky, A. (1980). If dissemination is the solution, what is the problem?, *Knowledge: Creation, Diffusion, Utilization*, 1 (4) , 537-578.

Koens, L. (2018, 13 november). Financiering publieke kennisorganisaties. Geraadpleegd via:
<https://www.rathenau.nl/nl/wetenschap-cijfers/geld/inkomsten-en-uitgaven-van-kennisinstituten/financiering-publieke>.

Koens, L., Chiong Meza, C., Faasse, C. P. en Jonge, J. de (2016) *De publieke kennisorganisaties, Feiten en Cijfers*. Rathenau Instituut.

Kool, D. D. de (2007). *Monitoring in beeld: een studie naar de doorwerking van monitors in interbestuurlijke relaties* (Proefschrift).

Korsten, A.F.A. (2016, 17 juni). *Het intelligent aanpakken van beleidsproblemen*. Geraadpleegd via:
<http://www.arnokorsten.nl/PDF/Beleid/Beleidsproblemen%20intelligent%20aanpakken.pdf>.

Korsten, A.F.A., Meer, A. D. van der en Schutgens J. (2012). *Benutting van onderzoeksbevindingen nader bezien: Een voorstudie naar benuttingsmogelijkheden van visitatierapporten*. Geraadpleegd via:
<http://www.arnokorsten.nl/PDF/WebPage%20Varia/Actualiteit/Korsten%20Benutting%20van%20visitaties.pdf>.

Landry, R., Amara, N. en Lamari, M. (2001). Utilization of social science research knowledge in Canada. *Research policy*, 30 (2), 333-349.

Larsen, J.K. (1980). Review essay: Knowledge utilization: What is it?. *Knowledge*, 1(3), 421-442.

Leeuw, F.L. (1991). Policy theories, knowledge utilization, and evaluation. *Knowledge, Technology & Policy*, 4 (3), 73-91.

Leijendekker, M. (2016, 16 november). 'Post-truth' is woord van het jaar. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/16/post-truth-is-woord-van-het-jaar-5320288-a1532088>.

Lemmens, E. (2014). Voorwerking, werking en doorwerking: een praktisch instrument voor het meten van het effect van rekenkamers. *Beleidsonderzoek Online*. Geraadpleegd via: http://www.beleidsonderzoekonline.nl/tijdschrift/bs0/2014/02/Beleidsonderzoek_2014_08.

Mark, R. van der, Oostdijk, A., Beerepoot, R. en Heins, H. (2011). *Evaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers: Eindrapport*. Berenschot.

Mercer, J. (2005). Prospect Theory and Political Science. *Annual Review of Political Science*, 8, 1-21.

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (2014, 24 maart). Doorwerking. Geraadpleegd via: <https://wiki.nvrr.nl/doorwerking>.

NRC Handelsblad (2019, 19 maart). Dit zijn alle factchecks van het NOS-slotdebat. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/03/19/dit-zijn-alle-factchecks-van-het-nos-slotdebat-a3953859>.

Putters, K., Brandsen, T., Cardoso Ribeiro, T.A., Dijkshoorn, A., en Donk, W.B.H.J., van de (2004). *Spelen met doorwerking: Over de werking van doorwerking van de adviezen van adviescolleges in het Nederlandse openbaar bestuur*. Universiteit van Tilburg en Berenschot.

- Lange, S.L. de, Nehmelman, R en Jong, P. de (2017). *Het regeerakkoord als startdocument: Basis voor responsief overheidsbeleid*. Raad voor het openbaar bestuur.
- Rose, J. (2017). Brexit, Trump, and Post-Truth Politics. *Public Integrity*, 19(6), 555-558.
- Schinkel, W. (2014). Museum Europa. *Het Potentieel I: Crisis of Potentieel?*, (1), 8-19.
- Smet, V (2013). Evidence-based policy en de doorwerking van sociaalwetenschappelijk onderzoek: are we there yet?. *Beleidsonderzoek Online*. Geraadpleegd via: <https://tijdschriften.boombestuurskunde.nl/tijdschrift/bsso/2013/12/Beleidsonderzoek-D-12-00031>.
- Speelman, H. & Maas, k. (2010). *De publieke kennisinfrastructuur van Nederland op hoofdlijnen: Gebaseerd op data en informatie t/m 2008*.
- Stellinga M. en Koning, P. de (2019, 5 juni). Rutte: 'Ik heb niets vreemds gedaan, vind ik'. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via: <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/06/05/rutte-ik-heb-niets-vreemds-gedaan-vind-ik-a3962820>
- Velders, R. en Brunia, M. (2013). *Begrippenkader rijksinspecties*. Inspectieraad.
- Vossen, K. (2012). Van marginaal naar mainstream? Populisme in de Nederlandse geschiedenis. *BMGN-Low Countries Historical Review*, 127 (2), 28-54.
- Verbeek, S., Entzinger, H. en Scholten, P. (2015) Research-policy dialogues in the Netherlands. In: Scholten a.o. (Eds.) *Integrating Immigrants in Europe: Research-Policy Dialogues*. Springer.
- Weingart, P. (1999). Scientific expertise and political accountability: paradoxes of science in politics. *Sci Public Policy* 26, (3). 151-161.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2019, 7 april). Overzicht adviesraden. Geraadpleegd via: <https://www.wrr.nl/over-de-wrr/adviesraden-in-nederland/overzicht-adviesraden>.
- Winterman, P. (2019, 20 februari). Planbureau onder vuur om cijfers: 'Voorspellen is superingewikkeld'. *Algemeen Dagblad*. Geraadpleegd via:

[https://www.ad.nl/politiek/planbureau-onder-vuur-om-oude-cijfers-voorspellen-is-superi
ngewikkeld~a8e35b8e/](https://www.ad.nl/politiek/planbureau-onder-vuur-om-oude-cijfers-voorspellen-is-superi
ngewikkeld~a8e35b8e/).

Bijlage 1 - Publieke kennisleveranciers

In deze bijlage is een overzicht weergegeven van de kennisleveranciers die in dit onderzoek zijn aangemerkt als publieke kennisleverancier. De vereisten hiervoor zijn afkomstig van het Rathenau Instituut (Koens et al., 2016, p. 6). Publieke kennisinstellingen zijn organisaties met een gebouw (1), die niet behoren tot de academische onderzoeksomgeving (2), wel behoren tot het publieke domein (3) en daarbij verantwoordelijkheden heeft bij een of meerdere ministeries, zowel financieel als in de werkzaamheden (4). De vijfde eis, dat onderzoek de hoofdtaak van de instelling moet zijn, wordt in dit onderzoek weggelaten. Dit onderzoek gaat over doorwerking van kennis, waardoor het ook relevant kan zijn wat er gebeurt met de kennis van publieke instellingen waarvan onderzoek niet de hoofdtaak is. Hierdoor wordt er gesproken over de publieke kennisleverancier in plaats van over de publieke kennisinstelling. Uit deze eisen is de onderstaande lijst voortgekomen. Deze lijst is gebaseerd op de lijst die is samengesteld door het Rathenau Instituut (Koens et al., 2016), de adviesraden zoals opgesomd door de WRR (2019) en de Rijksinspecties zoals vermeld door de Inspectieraad (Velders en Brunia, 2013).

Publieke instellingen overig - onderzoek hoofdtaak

KNMI - Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek

RIVM - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

NLR - Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum

MARIN - Maritime Research Institute Netherlands

TNO - Nederlandse Organisatie voor Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek

Wageningen Research

ECN - Energieonderzoek Centrum Nederland

SWOV - Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid

WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

VeiligheidNL

Politieacademie

KiM - Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

Geonovum

Deltares

(N) IFV - (Nederlands) Instituut Fysieke Veiligheid

Clingendael

Trimbos Instituut

NFI - Nederlands Forensisch Instituut

Planbureaus – onderzoek hoofdtak

Sociaal en Cultureel Planbureau

CPB - Centraal Planbureau

PBL - Planbureau voor de Leefomgeving

Publieke instellingen overig - onderzoek neventaak

CCV - Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

De Nederlandsche Bank

Europa Decentraal

NEN - Nederlands Normalisatie Instituut

NIBUD

Rijksdienst voor Cultureel erfgoed

Voedingscentrum

VSL - Van Swinden Laboratorium

Planbureaus – onderzoek hoofdtak

SCP - Sociaal en Cultureel Planbureau

CPB - Centraal Planbureau

PBL - Planbureau voor de Leefomgeving

Adviesraden – onderzoek neventaak

AIV - Adviesraad Internationale Vraagstukken

AWTI - Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie

Gezondheidsraad

Raad voor Cultuur

ROB - Raad voor het Openbaar Bestuur

RVS - Raad voor Volksgezondheid en Samenleving

Rli - Raad voor leefomgeving en infrastructuur

SER - Sociaal-Economische Raad

WRR - Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

ACVZ - Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken

Inspecties – onderzoek neventaak

De Erfgoedinspectie

ILT - Inspectie Leefomgeving en Transport

Inspectie Veiligheid en Justitie

SodM - het Staatstoezicht op de Mijnen

Instellingen buiten de lijst

Op basis van de informatie op de websites van onderstaande instellingen kon geen verband worden gevonden tussen het instituut en de onderwerpen klimaat en verkeersveiligheid. De volgende organisaties zijn daarom uit de lijst gehaald: Boekmanstichting, NIVEL, Mulier Instituut, SWOON-NLDA - Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek Nederlandse Defensieacademie, Movisie, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, NJi - Nederlands Jeugdinstituut, Vilans, Centraal Bureau Genealogie, NICTIZ, Rutgers, Stichting Centrum '45, Nederlandse Sportraad, Onderwijsraad, Inspectie van het Onderwijs, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, het Agentschap Telecom en de NVWA - Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Bijlage 2 - Geselecteerde Kamerstukken

Klimaat

1. Kamerstukken II 2017/18, 31 239, nr. 229.
2. Kamerstukken II 2017/18, 32 813, nr. 164
3. Kamerstukken II 2017/18, 24 036, nr. 428.
4. Kamerstukken II 2017/18, 33 009, nr. 61.
5. Kamerstukken II 2017/18, 34 252, nr. 6.
6. Kamerstukken II 2017/18, 32 637, nr. 319.
7. Kamerstukken II 2017/18, 32 813, nr. 198.
8. Kamerstukken II 2017/18, 28 165, nr. 288.
9. Kamerstukken II 2017/18, 24 446, nr. 63.
10. Kamerstukken II 2017/18, 32 813, nr. 224.
11. Kamerstukken II 2018/19, 26 643, nr. 575.
12. Kamerstukken II 2018/19, 32 849, nr. 152.
13. Kamerstukken II 2018/19, 33 529, nr. 550.
14. Kamerstukken II 2018/19, 32 813, nr. 265.
15. Kamerstukken II 2018/19, 32 637, nr. 355
16. Kamerstukken II 2018/19, 32 849. nr. 173.
17. Kamerstukken II 2018/19, 30 196, nr. 619.
18. Kamerstukken II 2018/19, 33 529, nr. 607.

Verkeersveiligheid

1. Kamerstukken II 2017/18, 29 398, nr. 576.
2. Kamerstukken II 2017/18, 29 398, nr. 604.
3. Kamerstukken II 2017/18, 31 305, nr. 251.
4. Kamerstukken II 2017/18, 21 501-33, nr. 715.

5. Kamerstukken II 2017/18, 34 775, nr. 75.
6. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 615.
7. Kamerstukken II 2018/19, 29 984, nr. 795.
8. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 635.
9. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 636.
10. Kamerstukken II 2018/19, 21 501-33, nr. 739.
11. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 659.
12. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 672.
13. Kamerstukken II 2018/19, 31 305, nr. 287.
14. Kamerstukken II 2018/19, 29 398, nr. 678.

Bijlage 3 - Codering

Coderingssysteem

Onderwerp

1. Klimaat: refereren naar onderzoek(sresultaten) die betrekking hebben op het tegengaan van klimaatverandering.
2. Verkeersveiligheid: refereren naar onderzoek(sresultaten) die betrekking hebben op de verplaatsing van mensen en goederen in relatie tot de veiligheid van mens en dier.

Kennisleverancier

1. KNMI	25. Europa Decentraal
2. CBS	26. NEN
3. RIVM	27. NIBUD
4. NLR	28. Rijksdienst voor Cultureel erfgoed
5. MARIN	29. Voedingscentrum
6. TNO	30. VSL - Van Swinden Laboratorium
7. Wageningen Research	31. SCP
8. ECN	32. CPB
9. SWOV	33. PBL
10. WODC	34. AIV
11. VeiligheidNL	35. AWTI
12. Politieacademie	36. Gezondheidsraad
13. KiM	37. Raad voor Cultuur
14. Geonovum	38. ROB
15. Deltares	39. RVS
16. IFV	40. Rli
17. Clingendael	41. SER
18. Trimbos Instituut	42. WRR
19. NFI	43. ACVZ
20. SCP	44. De Erfgoedinspectie
21. CPB	45. ILT
22. PBL	46. Inspectie Veiligheid en Justitie
23. CCV	47. SodM
24. DNB	48. Inspectie SZW

Soort Kennisleverancier

1. Planbureaus
2. Toegepast Onderzoek
3. Adviesraden
4. Toezichthouders
5. Overige kennisleveranciers

Partij

1. VVD
2. CDA
3. D66
4. CU
5. PVV
6. GL
7. SP
8. PvdA
9. PvdD
10. 50PLUS
11. SGP
12. DENK
13. FvD

Partijpositie

1. Coalitiepartij
2. Oppositiepartij

Timing

Datum

Verkiezingen

1. In verkiezingstijd
2. Buiten verkiezingstijd

Kennisgebruik

1. Onderzoek van kennisleveranciers wordt genoemd.
2. Resultaten van onderzoek worden gebruikt.
3. Aanbeveling(en) van de kennisleverancier worden herhaald of onderstreept door een Kamerlid.

Bijlage 4 - Interviews

Hieronder een lijst van de topics en een vragenlijst voor de semi-gestructureerde interviews. De opzet is gebaseerd op het verwerkings- en productieproces van Enthoven (2011, p. 44). Naast deze vooropgestelde vragen, is er in de interviews doorgevraagd naar aanleiding van de antwoorden.

Interviews fractiemedewerkers

Begin

Voorstellen

Doel interview verhelderen

Verhelderen begrippen kennis en publieke kennisinstellingen

Hoe lang ben(t) je/u werkzaam als fractiemedewerker?

Midden

Inkomende kennis

Kun(t) je/u vertellen op welke manier er contact is met publieke kennisinstellingen?

Hoe komen onderzoeksrapporten van die instellingen op jouw/uw bureau terecht?

Wat gebeurt er als een onderzoek bij de fractie binnenkomt?

Op welke manieren worden onderzoeksresultaten met jullie gedeeld?

Hoe wordt het delen van deze resultaten ervaren?

Zit er verschil tussen momenten waarop je/u resultaten ontvangt en hoe je/u hiermee omgaat?

Wat zijn betere en mindere momenten om onderzoeksresultaten te ontvangen?

Analyse en oordeel

Hoe ontstaat behoefte aan onderzoek?

Wanneer ontstaat de behoefte aan onderzoek?

Hoe worden documenten doorgenomen?

Hoe worden nieuwe onderzoeksresultaten beoordeeld?

Op basis waarvan wordt het wel of niet gebruiken van onderzoek beoordeeld?

Welke afwegingen spelen daarin mee?

Hoe is de reputatie van publieke kennisinstellingen?

Kennisproductie en communicatie

Hoe worden nieuwe onderzoeksresultaten beoordeeld?

Welke overwegingen leiden tot het gebruiken van onderzoek?

Welke overwegingen leiden tot het niet gebruiken van onderzoek?

Wanneer onderzoeksresultaten in strijd zijn met de opvattingen van de fractie, wat gebeurt er dan?

Wanneer verandert kennis bestaande standpunten?

Hoe verloopt onderlinge kennisdeling tussen fracties?

Afsluiting

Wat valt je/u op aan kennisgebruik bij Kamerleden?

Zijn er factoren die invloed hebben op kennisgebruik welke we nog niet hebben besproken?

Interviews kenniscoördinatoren

Begin

Voorstellen

Doel interview verhelderen

Verhelderen begrippen kennis en publieke kennisinstellingen

Toelichten verwerking gegevens

Hoe lang ben(t) je/u werkzaam als kenniscoördinator?

Kun(t) je/u kort vertellen wat het werk van kenniscoördinator inhoudt?

Midden

Inkomende kennis

Kun(t) je/u vertellen op welke manier er contact is met publieke kennisinstellingen?

Hoe is het contact met de publieke kennisinstellingen?

Hoe verbind(t) je/u onderzoek met de kamerleden?

Op welke wijze worden de resultaten van onderzoek gedeeld?

Analyse en oordeel

Waar houd je/u rekening mee als je deze kennis deelt?

Wanneer zie je/u dat er behoefte ontstaat voor onderzoek?

Wanneer wordt de behoefte aan onderzoek gecreëerd?

Zie(t) je/u verschillen in timing van kennis en gebruik van kennis?

Hoe wordt er gereflecteerd op kennis afkomstig van de DAO?

Hoe is de reputatie van publieke kennisinstellingen?

Kennisproductie en communicatie

Wat zie(t) je/u van jouw/u werk in de praktijk terug?

Op welke wijze zie(t) je/u het gebruik van de onderzoeken door Kamerleden terug in de commissies?

Wanneer onderzoeksresultaten in strijd zijn met de opvattingen van de fractie, wat gebeurt er dan?

Wanneer verandert onderzoek bestaande standpunten?

Afsluiting

Wat valt je/u op aan kennisgebruik bij Kamerleden?

Zijn er factoren die invloed hebben op kennisgebruik welke we nog niet hebben besproken?

Bijlage 5 - Kwantitatieve analyse

Onderstaande gegevens komen voort uit de syntax. De handelingen staan aangegeven op volgorde van resultaten, zoals weergegeven in de tekst van dit onderzoek. In eerste instantie is per rij in SPSS neergezet wanneer kennis werd gebruikt en door wie. Uiteindelijk bleek dat hierdoor kennisgebruik niet per overleg vergeleken kon worden. Uit het oude bestand is een nieuw bestand aangemaakt waarbij een rij voor een algemeen overleg stond. Uit welk bestand de toets voortkomt is aangegeven met documentnummer 1 of 2. Het gaat in deze bestanden om dezelfde informatie, al is deze anders gegroepeerd.

Kennisgebruik in de praktijk

Document 1

```
FREQUENCIES VARIABLES=var6Kennisgebruik
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
COMMENT Frequenties van manieren waarop kennisleveranciers zijn gebruikt.
```

Hierna is het noemen van de leverancier uitgesloten van de analyse omdat het noemen van de leverancier niet daadwerkelijk gebruik van kennis is.

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(var6Kennisgebruik = 2 OR var6Kennisgebruik = 3).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'var6Kennisgebruik = 2 OR var6Kennisgebruik = 3 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

```
EXECUTE.
```

```
COMMENT Aantal keren dat kennisleverancier genoemd wordt is uitgesloten, waardoor gebruik van data en overnemen van aanbevelingen overblijven voor de analyse.
```

```
FREQUENCIES VARIABLES=var6Kennisgebruik
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
COMMENT frequenties van gebruik van kennis van publieke leveranciers.
```

Vervolgens is het gebruik van kennis op het niveau van een AO bekeken.

Document 1

```
USE ALL.
```

```
COMPUTE filter_$=(var10wel Niet = 1 OR var10wel Niet = 2).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'var10wel Niet = 1 OR var10wel Niet = 2 (FILTER)'.  
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.  
FORMATS filter_$ (f1.0).  
FILTER BY filter_$.
```

EXECUTE.

COMMENT Het databestand bestaat uit AO's waarin geen kennis wordt gebruikt en AO's waarin wel kennis wordt gebruikt - om te onderzoeken in hoeveel van de AO's geen kennis wordt gebruikt worden deze weer toegevoegd aan de analyse.

DATASET ACTIVATE DataSet4.

AGGREGATE

/OUTFILE='/Users/carlijnvanschijndel/Downloads/3juli spss.sav/aggr.sav'

/BREAK=KMRSTK Var2Onderwerp

/var10welriet_sum=SUM(var10welriet).

COMMENT Nieuw bestand waarin de rijen per AO verdeeld zijn en dus het totaal per AO wordt weergegeven.

Document 2

FREQUENCIES VARIABLES=VARkerengebruik_sum

/ORDER=ANALYSIS.

COMMENT Aantal keren dat kennis gebruikt is per AO.

DATASET ACTIVATE DataSet3.

MEANS TABLES=filter_\$_sum BY Var2Onderwerp

/CELLS=MEAN COUNT STDDEV.

COMMENT gemiddeld gebruik in een ao per onderwerp.

Document 1

USE ALL.

COMPUTE filter_\$=(var6Kennisgebruik = 2 OR var6Kennisgebruik = 3).

VARIABLE LABELS filter_\$ 'var6Kennisgebruik = 2 OR var6Kennisgebruik = 3 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$ (f1.0).

FILTER BY filter_\$.

EXECUTE.

COMMENT Terug naar aantal keren kennisgebruik - aantal keren dat kennisleverancier genoemd wordt is nu uitgesloten, waardoor gebruik van data en overnemen van aanbevelingen overblijven voor de analyse.

CROSSTABS

/TABLES=Var3Kennislev BY Var2Onderwerp

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL

/BARCHART.

COMMENT Aantal keren kennisgebruik afkomstig van een kennisleverancier uitgesplitst per onderwerp met de Chikwadraattoets.

Timing

Document 1

CROSSTABS

/TABLES=Timingnieuw BY Var2Onderwerp

/FORMAT=AVALUE TABLES

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL

/BARCHART.

COMMENT Aantal keren kennisgebruik per datum uitgesplitst per onderwerp.

Document 2

EXAMINE VARIABLES=filter_\$_sum BY Verkiezingsperiode

/PLOT HISTOGRAM NPLOT

/STATISTICS DESCRIPTIVES EXTREME

/CINTERVAL 95

/MISSING LISTWISE

/NOTOTAL.

COMMENT normaalverdeling van het gebruik binnen of buiten de verkiezingen.

NPAR TESTS

/M-W= filter_\$_sum BY Verkiezingsperiode(1 2)

/STATISTICS=DESCRIPTIVES

/MISSING ANALYSIS

/METHOD=EXACT TIMER(5).

COMMENT Uitvoering van de Mann-Whitney U-toets voor de significantie in gebruik in en buiten verkiezingsperiode.

Partijpositie

Document 1

FREQUENCIES VARIABLES=Var4Partij

/ORDER=ANALYSIS.

COMMENT Aantal keren kennisgebruik per fractie.

Document 1

CROSSTABS

/TABLES=Var4Partij BY Var2Onderwerp

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=CHISQ

/CELLS=COUNT

```
/COUNT ROUND CELL
```

```
/BARCHART.
```

COMMENT Kennisgebruik door fracties per onderwerp met de Chikwadraattoets.

```
CROSSTABS
```

```
/TABLES=Var9positie BY Var2Onderwerp
```

```
/FORMAT=AVALUE TABLES
```

```
/STATISTICS=CHISQ PHI
```

```
/CELLS=COUNT
```

```
/COUNT ROUND CELL
```

```
/BARCHART.
```

COMMENT Kennisgebruik door coalitie- en oppositiepartijen per onderwerp met de Chikwadraattoets en de Phi-coëfficiënt.

Document 2

```
COMPUTE verschiltussencoanenoppo=Aantallencoalitie - Aantallenoppositie.
```

```
EXECUTE.
```

COMMENT het verschil tussen de aantallen keren gebruik per coalitie en oppositie is hier uiteengezet om hierna te kunnen kijken of dit normaal verdeeld is.

```
EXAMINE VARIABLES=verschiltussencoanenoppo
```

```
/PLOT BOXPLOT HISTOGRAM NPLOT
```

```
/COMPARE GROUPS
```

```
/STATISTICS DESCRIPTIVES EXTREME
```

```
/CINTERVAL 95
```

```
/MISSING LISTWISE
```

```
/NOTOTAL.
```

COMMENT de toets van de normaalverdeling is gedaan waaruit blijkt dat het verschil niet normaal verdeeld is en er dus een andere toets nodig is.

```
NPAR TESTS
```

```
/WILCOXON=Aantallencoalitie WITH Aantallenoppositie (PAIRED)
```

```
/STATISTICS DESCRIPTIVES
```

```
/MISSING ANALYSIS.
```

COMMENT uitvoering van de wilcoxon signed rank test om het verschil tussen oppositie en coalitie per algemeen overleg te meten.

Bijlage 6 - Codeboom interviews

Name	Files	References
attitude	9	41
houding t.o.v. onderzoek	6	12
oordeel over inhoud	6	8
Reputatie kennisleverancier	8	17
Politieke kleur	3	11
Communicatie	9	31
(in)formele communicatie	3	3
Communicatie met kennisleveranciers	8	18
Communicatie met kennismakelaars	6	6
communicatie van onderzoek	5	7
Conceptueel	6	17
Kennis zorgt voor reflectie	4	7
Reflecties op standpunten	6	10
Instrumenteel	9	17
Kennis leidt tot actie	9	16
Kosten-baten afweging	2	3
Kennisbehoefte	9	42
Belangen	6	19
Feiten	3	5
Geen behoefte	3	3
Geldzaken	4	4
Kwantitatief onderzoek	1	3
Onvoldoende kennis hebben	4	7
politiek onderwerp	5	5

Reacties of beslissingen die verwacht worden	4	4
Onderwerp	6	9
partij	8	24
Kennisdeling tussen fracties onderling	5	9
Oppositie-coalitie	5	7
Zetels	4	7
Politiek-strategisch	5	12
Bevestigen eigen standpunt of idee	4	6
Selectief	4	6
Wantrouwen	1	1
Timing	8	17
Politieke agenda	7	10
reces	2	2
Verkiezingen	2	3
verwerkingscapaciteit	8	19
(te) veel informatie	6	9
grootte rapport	3	3
Tijdnood	4	6